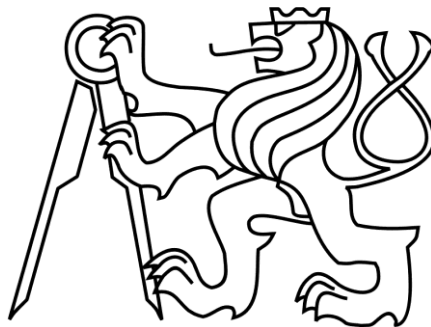

ČESKÉ VYSOKÉ UČENÍ
MASARYKŮV ÚSTAV

TECHNICKÉ V PRAZE
VYŠŠÍCH STUDIÍ

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Praha 2022

Hrádek Tomáš

ČESKÉ VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V PRAZE

Masarykův ústav vyšších studií

Kyberšikana na střední škole

Cyberbullying at Secondary School

Bakalářská práce

Studijní program: Specializace v pedagogice
Studijní obor: Učitelství praktického vyučování a odborného
výcviku
Vedoucí práce: doc. PhDr. Dana Dobrovská, CSc.

Hrádek Tomáš

Praha 2022

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

I. OSOBNÍ A STUDIJNÍ ÚDAJE

Příjmení: **Hrádek** Jméno: **Tomáš** Osobní číslo: **487638**
Fakulta/ústav: **Masarykův ústav vyšších studií**
Zadávající katedra/ústav: **Institut pedagogických a psychologických studií**
Studijní program: **Specializace v pedagogice**
Studijní obor: **Učitelství praktického vyučování a odborného výcviku**

II. ÚDAJE K BAKALÁŘSKÉ PRÁCI

Název bakalářské práce:

Kyberšikana na střední škole

Název bakalářské práce anglicky:

Cyberbullying at Secondary School

Pokyny pro vypracování:

Cíl BP: prostřednictvím autorského dotazníku zjistit a popsat tento jev, specifikovat jeho formy, analyzovat motivaci k tomuto chování a navrhnout způsoby, jak kyberšikanu v daném prostředí redukovat. Bakalářská práce bude mít teoreticko-empirický charakter. V teoretické části autor shrme nejvýznamnější poznatky současné odborné literatury. V empirické části vypracuje kvantitativně pojatou empirickou sondu z prostředí střední školy. Doporučí konkrétní možnosti, jak snižovat rizika vzniku kyberšikany v daném prostředí.

Seznam doporučené literatury:

Dočekal, D. et al. Dítě v síti. Computer press, 2019.
Dočekal, D. Eckertová, L. Bezpečnost dětí na internetu. Computer press 2013
Kohout, R., Kubíková, S. : Internetem bezpečně: příručka pro děti. 2017.
Vyhánková, E., Losekoot, M. Jak na síti. Melvil, 2019, ISBN 978-80-7555084-2.

Jméno a pracoviště vedoucí(ho) bakalářské práce:

doc. PhDr. Dana Dobrovská, CSc., katedra inženýrské pedagogiky

Jméno a pracoviště druhé(ho) vedoucí(ho) nebo konzultanta(ky) bakalářské práce:

Datum zadání bakalářské práce: **25.01.2021**

Termín odevzdání bakalářské práce: **06.01.2022**

Platnost zadání bakalářské práce: **19.09.2022**

_____
doc. PhDr. Dana Dobrovská, CSc.
podpis vedoucí(ho) práce

_____
Ing. Petr Svoboda, Ph.D., ING.PAED.IGIP
podpis vedoucí(ho) ústavu/katedry

_____
prof. PhDr. Vladimíra Dvořáková, CSc.
podpis děkana(ky)

III. PŘEVZETÍ ZADÁNÍ

Student bere na vědomí, že je povinen vypracovat bakalářskou práci samostatně, bez cizí pomoci, s výjimkou poskytnutých konzultací. Seznam použité literatury, jiných pramenů a jmen konzultantů je třeba uvést v bakalářské práci.

_____
Datum převzetí zadání

_____
Podpis studenta

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem svou bakalářskou práci vypracoval samostatně. Dále prohlašuji, že jsem všechny použité zdroje citoval správně, úplně a uvádím je v příloženém seznamu použitých zdrojů.

Nemám žádný závažný důvod proti zpřístupnění této práce v souladu se zákonem š. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) v plném znění.

V Praze dne 15.12.2021

podpis.....

Poděkování

Na samém začátku si dovoluji vyslovit poděkování všem, kteří se jakkoliv podíleli na tvorbě této bakalářské práce. Velké poděkování patří zejména doc. PhDr. Daně Dobrovské, CSc., za její odbornost, celkovou pomoc, velkou ochotu a nasměrování mých kroků při zpracování bakalářské práce.

Anotace

V bakalářské práci na téma Kyberšikana na střední škole bude prostřednictvím autorského dotazníku zjištěn a popsán tento jev. Budu specifikovat jeho formy, analyzovat motivaci k tomuto chování a navrhnout způsoby, jak kyberšikanu v daném prostředí redukovat. Bakalářská práce bude mít teoreticko-empirický charakter. V první teoretické části bude bakalářská práce zaměřena na zjištěné poznatky současné odborné literatury. Ve druhé empirické části bude kvantitativně vypracovaná sonda z prostředí střední odborné školy.

Klíčová slova

kyberšikana, šikana, agresor, oběť, přihlížející, sociální sítě, informace, legislativa, prevence

Annotation

The bachelor's thesis on the topic of cyberbullying in high school will use an author's questionnaire to identify and describe this phenomenon, specify its forms, analyze the motivation for this behavior and suggest ways to reduce cyberbullying in the environment. The bachelor thesis will have a theoretical – empirical character. In the first theoretical part, the bachelor's thesis will focus on the findings of current literature. In the second empirical part, there will be a quantitatively surveyed probe from the environment of a secondary vocational school.

Key words

Cyberbullying, Bullying, Aggressor, Victim, Watching, Social networks, Information, Legislation, Prevention

Obsah

I Teoretická část

Úvod.....	9
1. Šikana a kyberšikana	10
1.1 Vymezení pojmů a definice.....	11
1.2 Charakteristika Kyberšikany.....	14
1.3 Prostředky kyberšikany.....	16
2. Účastníci kyberšikany.....	17
2.1 Kyberagresor.....	18
2.2 Kberoběť.....	18
2.3 Přihlízející.....	19
3. Prostředí kyberšikany.....	19
3.1 Internet.....	20
3.2 Sociální sítě.....	21
3.3 Informace.....	25
3.4 Formy kyberšikany.....	25
3.5 Motivace.....	28
4. Preventivní opatření.....	30
4.1 Legislativa.....	31
4.2. Organizace prevence.....	34
4.3 Prevence školy.....	36
4.4 Prevence učitele.....	37

4.5 Prevence rodiče.....	38
--------------------------	----

II Empirická část

5. Cíle výzkumného šetření.....	39
5.1 Výsledky empirického šetření a jejich analýza	40
5.2 Shrnutí dotazníkového šetření, vyhodnocení hypotéz.....	52
Závěr.....	56
Seznam použitých zdrojů.....	57
Seznam grafů.....	60
Přílohy	61

ÚVOD

„Kyberšikana není vidět na těle, ale na duši“

Lukáš Látal

S rozvojem technologií, internetu a sociálních sítí již není šikana omezena na školní dvory nebo venkovní prostranství. Tento jev může nastat kdekoliv a kdykoliv prostřednictvím smartphonů, e-mailů, textů či jiných mediálních prostředků. Digitální technologie se v prostředí kyberšikany mění na nástroj, který obtěžuje, vyhrožuje, ponižuje. Kyberšikana (také cyberbulling, počítačová šikana, kybernetická šikana) je tedy specifickou formou šikanujícího chování agresora vůči oběti. Specifik je v rámci procesu kyberšikanování, tedy šikanování pomocí elektronických prostředků – mobilních telefonů, emailů, internetu a digitálních technologií mnoho. Kyberšikana může nabývat skutkovou podstatu trestných činů – omezování osobní svobody, krádeže, ublížení na zdraví, poškození cizí věci, vydírání, znásilnění, atd. Soud může osobě mladší 15 let uložit opatření jako dohled probačního úředníka, zařazení do terapeutického, psychologického nebo jiného vhodného výchovného programu v rámci SVP či ochrannou výchovu.

Mládež disponuje dostatečnou uživatelskou znalostí IT technologií vzhledem k tomu, že již od útlého věku používá mobilní telefony či tablety. Jejich digitální kompetence často přesahuje uživatelské znalosti rodičů, kteří tak nedokáží kontrolovat jejich chování v prostředí sociálních sítí a internetu. Ačkoli je jejich znalost dostatečná, ne vždy dodržují dospívající pravidla bezpečného chování v kyberptostoru. Většina si stále neuvědomuje, jaké citlivé informace prostřednictvím sociálních sítí sdílejí a s kým komunikují na druhé straně v kybernetickém prostoru.

První polovina bakalářské práce prezentuje výběr z nejdůležitějších odborných poznatků z oblasti kyberšikany, tak jak jsou uvedeny v současných publikacích pedagogicky, psychologicky a sociologicky zaměřených. V empirické části jsou uvedeny výsledky kvantitativně pojaté výzkumné sondy zjišťující výskyt a projevy kyberšikany v prostředí střední odborné školy.

I Teoretická část

1. Šikana a kyberšikana

Šikana ve své podstatě je s námi již odedávna. Historicky je dán útlak jedince či společnosti na úkor zisku nebo prospěchu druhého. Mnohdy tak nebylo činěno pro prospěch nebo zisk, ale jen pro pobavení. Již zde byly určeny role agresora a oběti, kdy oběť často končila tragicky. Společnost se průběhem časů vyvíjela a začala být více humánní. Samotná problematika šikany jako takové se začala utvářet v roce 1970 na základě studie profesora Dana Olweuse, světového průkopníka, který se problematikou zabýval. V roce 1973 vydal ve Skandinávii knihu s názvem *Aggression in the Schools: Bullies and Whipping Boys*. Od vzniku internetu koncem 70. let se počet jeho uživatelů každých 9 až 14 měsíců zdvojnásobila. Když si to spočítáme, vyjde nám graf neuvěřitelného – z 281 počítače na internetu v roce 1981 k oslňujícím 400 milionům v roce 2000. Do roku 2009 překročil počet **netizenů** 1,5 bilionu.

*Netizen – Občan kyberprostoru (tj. internetu) (z anglického slova „Net“ – síť a, „Citizen“ – občan). Netizen je každá osoba používající internet k účasti v online sociálních komunitách přijímající nové přátele a rozšiřující si svou sociální skupinu na internetu.*¹

Současná populace se více uchyluje ke komunikaci v prostředí sociálních sítí na internetu, kde vyhledává komunikaci s někým jiným. Mnozí si myslí, že právě komunikace na internetu jim poskytuje anonymitu. Komunikace posiluje nebo tlumí emoce a formuje postoje. Dokáže povzbudit, provokovat, iniciovat i uchlácholit a zbrzdit druhého v jednání. Dokáže přesvědčit o pravdě i vehementně šířit lež. Lidé dnes mají téměř z kteréhokoliv místa na světě možnost komunikovat.² V minulosti jste mohli mít dojem, že strůjci zničí vaši pověst před celou školou. Tradiční šikana se přizpůsobila technologii a přesouvá se do digitálního světa, kdy v současné době se shledáváme s kyberšikanou. Dnes, kdy mají děti stovky online přátel, útočníci skutečně mohou oslovit všechny žáky jedné školy. I když je reputaci možné očistit, je to obvykle složité a nákladné.

---

¹ MCCARTHY, E. L., & WELDON-SIVIY, D. (2013). *Buď pánem svého prostoru* ISBN: 978-80-904248-6-9. Praha.

² VYBÍRAL, Z. (2005). *Psychologie Komunikace* ISBN 80-7178-998-4. Praha

Je mnohem lepší se od začátku před kyberšikanou chránit než zkoušet zvrátit škody, které může napáchat.³ Oproti tradičním formám šikany, jenž probíhají tváří v tvář, má kyberšikana ze své podstaty mnohem větší dosah. Ten zhoršuje prožívání obětí. Zatímco u tradiční šikany lze předpokládat, kdy a kde k útoku dojde (např. ve škole, na hřišti, po cestě ze školy), v případě kyberšikany může agresor provést útok kdykoli a kdekoli. V zásadě není nutná přítomnost agresora a oběti na stejném místě.⁴

1.1 Vymezení definice a pojmů

Šikana je nebezpečný sociálně patologický jev, při němž je omezována zejména osobní svoboda a svoboda rozhodování, je ponižována lidská důstojnost a čest, mnohdy je obětí ubližováno a na zdraví či na majetku.⁵ Dále lze definovat, že šikana je ubližování někomu, kdo se nemůže nebo nedovede bránit. Obyčejně mluvíme o šikaně tehdy, když jde o opakování jednání, ve velmi závažných případech označujeme za šikanu i jednání jednorázové, s hrozbou opakování.⁶ Pokud máme mluvit o šikaně, musí toto chování splňovat alespoň základní podmínky:

- **Jde vždy o převahu síly** – nemějme však pocit, že vždy se musí jednat o převahu fyzickou, že fyzicky silnější jedinec trápí fyzicky slabšího jedince. Tak tomu často bývá, ale ne vždy. Může se jednat o převahu ve formě psychické síly, když psychicky odolnější jedinec trápí psychicky méně odolnějšího jedince.⁷
- **Oběť vnímá tento útok jako nepříjemný** – pro představu si uvedeme různé přezdívky, které se objevují ve škole. Některé dítě se s přezdívkou ztotožní, je na ni hrdé, není pro ně urážlivou – zde se určitě nejedná o záměrné ubližování. Některé děti však přezdívkou (která může být v mnohých případech hanlivá) nepřijmou, brání se jí, zuří kvůli ní a můžou se agresivně bránit. V tomto smyslu agresori často hrají na nejcitlivější strunky osobnosti dítěte - tím je jeho rodina.⁸

---

³ MCCARTHY, E. L., & WELDON-SIVIY, D. (2013). *Bud' pánem svého prostoru* ISBN: 978-80-904248-6-9. Praha.

⁴ SZOTKOWSKI, R., & KOPECKÝ, K. (2018). *Kyberšikana a další druhy online agrese zaměřené na učitele* ISBN 978-80-244-5335-4. Olomouc.

⁵ LOVASOVÁ, L. (2006). *Šikana* ISBN 8086991-65-2.

⁶ ŘÍČAN, P. (1995). *Agresivita a šikana mezi dětmi: Jak dát dětem ve škole pocit bezpečí* ISBN: 80-7178-049-9. Praha.

⁷ MARTÍNEK, P. Z. (2008). *Agrese a agresivita u dětí a mládeže* ISBN 80-86956-29-6. Praha.

⁸ MARTÍNEK, P. Z. (2008). *Agrese a agresivita u dětí a mládeže* ISBN 80-86956-29-6. Praha.

Dlouhodobost ale i krátkodobost útoku – je většinou postupně se rozvíjející se negativní chování vůči spolužákům, může to být však i jednorázový, krátkodobý akt, který ve své podstatě splňuje dvě výše uvedené podmínky. Je možno říct, že krátkodobé šikany jsou mnohdy daleko nebezpečnější, a to ze dvou důvodů. Jednak probíhají v samotné třídě a učitel o nich neví. Za druhé je za šikanu ani nepovažujeme.⁹

O šikaně jako takové se dá hovořit tehdy, kdy se bude jednat o opakované cílené jednání. V určitých případech může jít o ojedinělé skutky, avšak mají hrozbu, která se opakuje. S šikanou se nejčastěji setkáme v prostředí, kde je oběť fixována na prostředí a toto prostředí nemůže opustit. Může se jednat o prostředí třídy či školy. Dle Říčana a Janoušové můžeme hovořit o skutečnosti že „šikana je ubližování někomu, kdo se nemůže nebo nedovede bránit“¹⁰

Všichni mladí lidé jsou v určité fázi dospívání vystaveni nebezpečí šikany – existují však skupiny, které jsou vystaveny většímu riziku. V závislosti na prostředí mohou být některé skupiny (např. gay, lesby, mládež s postižením či sociální izolací) náchylnější k šikaně. U mladých lidí, kteří jsou šikanováni, je větší pravděpodobnost, že budou trpět depresemi, poruchami příjmu potravy, problémy s docházkou a další problémy. U mládeže, jenž šikanuje, jsou tito jedinci náchylnější ke kouření cigaret, pití alkoholu, podávají špatné výkony a nejspíše je pravděpodobné, že se mohou zapojit i do trestné činnosti. Doba se mění. Síla, kterou donedávna vládli producenti, nakladatelé a redaktoři, je teď v rukou každého z nás. Svých pět minut slávy může mít díky jednomu videu na YouTube, článku na bloku, statusu na Facebooku či fotce na Instagramu zažít každý. Za posledních patnáct let se proměnil nejen internet, ale také celá moderní společnost.¹¹ Zde nastává nový prostor pro formování tradiční šikany měnící se v počítačovou šikanu. Dle Janoušové se začalo hovořit o kyberšikaně. Tu lze v jistém smyslu chápat také jako jednu z variant psychické šikany. Od výše popsaných projevů se liší především způsobem realizace útoků. K nim jsou využívány informační technologie, které šikanujícím zajišťují určitou anonymitu.¹²

---

⁹ MARTÍNEK, P. Z. (2008). *Agrese a agresivita u dětí a mládeže* ISBN 80-86956-29-6. Praha.

¹⁰ ŘÍČAN, P. (2010). *Jak na šikanu* ISBN 978-80-247-2991-6 Praha.

¹¹ LOSEKOOT, M., & VYHNÁLKOVÁ, E. (2019). *Jak na síť: Ovládněte čtyři principy úspěchu na sociální síti* ISBN 978-80-7555-085-0.

¹² JANOUŠOVÁ, P. e. (2016). *Psychologie školní šikany* ISBN: 978-80-247-2992-3. Praha.

Kyberšikanu, (anglicky cyberbullying), je dle Černé poměrně těžké definovat s konečnou platností, kdy tento fenomén je poměrně novou záležitostí, není doposud prozkoumán do takové šíře jako tradiční šikana a prozatím také neexistuje jednotná definice kyberšikany, kterou by odborníci používali jednotně napříč svými výzkumy.¹³

„Kyberšikana je kolektivní označení forem šikany prostřednictvím elektronických médií jako je internet a mobilní telefony, které slouží k agresivnímu a záměrnému poškození uživatele těchto médií. Stejně jako tradiční šikana zahrnuje i kyberšikana opakované chování a nepoměr sil mezi agresorem a obětí.“¹⁴

Kyberšikanu lze vnímat jako záměrně cílený útok na jedince či skupinu. Tento útok nemusí probíhat v reálném místě a čase. Útok je veden prostřednictvím mediálních prostředků, mobilních telefonů, výpočetní techniky a sociálních sítí. Útočník takového útoku nabývá dojmu, že jeho identita je anonymní, protože není vystaven přímé konfrontaci.

Jde tedy o formu zastrašování a obtěžování pomocí elektronických prostředků jakou jsou e-maily, textové zprávy, chatovací místnosti a stránky se sociálními sítěmi. Kyberšikana může mít mnoho podob. Někteří šikanují prostřednictvím urážlivých nebo výhrůžných e-mailů nebo textových zpráv přes mobilní telefony. Jiní útočí na stránkách sociálních sítí. Další útočí hned na několika frontách, takže si jejich oběti připadají jako pod nepřetržitou palbou.¹⁵

Ke kyberšikaně dochází v takzvaném kyberprostoru. **Kyberprostor** je prostor kybernetických aktivit, či jako prostor vytvořený informačními a komunikačními technologiemi. Tento prostor, oproti světu reálnému, je značně specifický a rozhodně je mylné se domnívat, že v něm budou fungovat stejná pravidla jako ve světě reálném. Kyberprostor je dnes mnohými státy považován za pátou doménu či sféru (a to jen pro účely války) po zemi, vodě, vzduchu a vesmíru. Tomuto prostoru je nejen ze strany státních organizací věnována stále větší pozornost.¹⁶

---

¹³ ČERNÁ, A, a kol. (2013). *Kyberšikana: Průvodce novým fenoménem* ISBN 978-80-247-4577-0. Praha.

¹⁴ Černá A., a kol. (2013). *Kyberšikana: Průvodce novým fenoménem* ISBN 978-80-247-4577-0. Praha.

¹⁵ MCCARTHY, E. L., & WELDON-SIVIY, D. (2013). *Bud' pánem svého prostoru* ISBN: 978-80-904248-6-9. Praha

¹⁶KOLOUCH, J., & kol., a. (2019). *CyberSecurity* ISBN 978-80-88168-34-8.

1.2 Charakteristika kyberšikany

Pokud se nehodláme naprosto stáhnout z 21. století, značná část života bude strávena, diskutována a zaznamenána online. V určitém okamžiku bude více přátel na síti Facebook než v reálném životě. Reálný a virtuální život se bude velmi silně prolínat. Špatná reputace v jednom z nich bude mít následky ve druhém. Proto strůjci kyberšikany používají útoky na online reputaci jako hlavní způsob útoků.¹⁷ Při kyberšikaně a šikaně je možné identifikovat společné charakteristické atributy, kterým jsou úmysl, opakovanost a poškození. Kyberšikana spolu se šikanou mají společné tři znaky, a to záměr, opakovanost a nepoměr sil. Úmyslem tohoto počínání je ublížit oběti.¹⁸

Virtuální prostředí smazává rozdíly mezi lidmi – ať už jde o věk, pohlaví, sociální postavení, fyzické dispozice, početní převahu či např. odvahu útočit. Virtuální prostředí umožňuje provést útok i těm, kteří těmito možnostmi v dostatečné míře nedisponují. Pachatel, jenž chce kyberšikanu provádět, může disponovat pouze základními dovednostmi IT gramotnosti. Většina služeb je natolik intuitivní, že pokročilé znalosti nejsou nutné.¹⁹

Útok na identitu, stejně jako ke krádeži identity, dochází, když se za vás někdo vydává. Rozdíl je v tom, proč to daná osoba dělá. Při krádeži identity se za vás vydávají, aby pro sebe něco získali. Při útoku na identitu se za vás strůjce kyberšikany vydává, aby zničil vaši online reputaci. Šikanující často jménem svých obětí vytvářejí webové stránky, které naplní nenávisťnými řečmi a obsahem.²⁰

Anonymita pachatele kyberšikany se může skrývat za přezdívkou nebo jiným neurčitým identifikátorem, oběť tak často není schopna agresora identifikovat a vystopovat. Ačkoli je identifikace pachatele kyberšikany složitá, lze jej většiny případů prokázat. V případě anonymního útoku pachatel často nevnímá dopad svého jednání, nevidí přímou reakci oběti na útok a intenzitu útoku není schopen vyhodnotit.²¹

---

¹⁷ WELDON-SIVYI, E. L. (2013). *Bud' pánem svého prostoru* ISBN: 978-80-904248-6-9. Praha.

¹⁸ HOLLÁ, K. (2016). *Sexting a kyberšikana* ISBN 978-80-8153-061-6.

¹⁹ SZOTKOWSKI, R., & KOPECKÝ, K. (2018). *Kyberšikana a další druhy online agrese zaměřené na učitele* (ISBN 978-80-244-5335-4). Olomouc.

²⁰ MCCARTHY, E. L., & WELDON-SIVYI, D. (2013). *Bud' pánem svého prostoru* ISBN: 978-80-904248-6-9. Praha.

²¹ SZOTKOWSKI, R., & KOPECKÝ, K. (2018). *Kyberšikana a další druhy online agrese zaměřené na učitele* (ISBN 978-80-244-5335-4). Olomouc.

Místo útoku není u kyberšikany nijak limitováno, vzhledem k tomu že k útoku dochází v kyberprostoru. Ten je virtuální realitou nemající konce ani začátku. Tato virtuální realita je však zcela závislá na materiální podstatě, tedy technologiích nacházejících se ve světě reálném.²²

Čas zde nehraje roli. Kyberšikana jako taková může probíhat bez přestávek – oběť může být šikanována 24 hodin denně, 7 dní v týdnu. Samotný útok na oběť lze provést v podstatě kdykoli – jak v době školní výuky, tak o přestávkách, mimo školní vyučování, o víkendu, v libovolnou denní či noční dobu. Limitovaná není samotná příprava kyberšikany, pachatel má k dispozici libovolné množství času a může si svůj útok promyslet.²³ Dále také nevíme, jakým způsobem bude dál zpracován obsah, který jednou sdělíme nebo uložíme na web. Oběť se může v průběhu času k tomuto obsahu vrátit, tím vyvolat pocity úzkosti, případně opětovné prožití traumatu.

Mezi základní charakteristiku kyberšikany z pohledu propojení útočnicků a obětí patří:²⁴

- **Kyberšikana přímá**, kde agresor útočí na oběť přímo, bezprostředně začne např. dehonestovat oběť, založí o ní falešný profil, zveřejní její fotografie či video apod. Přímá kyberšikana může využívat anonymity online prostředí. Útočník může tedy na svou oběť útočit prostřednictvím falešných profilů, pod anonymní přezdívkou, s využitím neregistrovaného telefonního čísla apod.

- **Kyberšikana nepřímá (kyberšikan v zastoupení, tzv. cyberbullying-by-proxy)**, kde agresor k útoku využívá jinou osobu, která často neví o tom, že se stala nástrojem útoku – např. pomsty. Typickým příkladem představuje situace, kdy útočník pronikne na účet oběti, využije neodhlášený účet (např. účet na sociální síti), prostřednictvím tohoto účtu začne dehonestovat ostatní uživatele. Ti začnou reagovat a mstít se z online urážky majiteli účtu.

---

²² KOLOUCH, J. (2016). *CyberCrime* ISBN 978-80-88168-18-8. Praha.

²³ SZOTKOWSKI, R., & KOPECKÝ, K. (2018). *Kyberšikana a další druhy online agrese zaměřené na učitele* (ISBN 978-80-244-5335-4). Olomouc.

²⁴ SZOTKOWSKI, R., & KOPECKÝ, K. (2018). *Kyberšikana a další druhy online agrese zaměřené na učitele* ISBN 978-80-244-5335-4. Olomouc.

1.3 Prostředky kyberšikany

Dnešní mládež je velmi vázána na výpočetní techniku, mobilní telefon již neslouží jen pro telefonování a zasílání zpráv, mnohdy předčí základní počítače. Mobilní telefon je již schopen zpracovávat ohromné množství dat, a to na základě hardwaru a softwaru, jímž je vybaven, stejně jako je tomu u počítače. Jako prostředky pro kyberšikany často uvádíme přístroje, kdy agresor nabývá pocitu anonymity. Pro tuto činnost mohou být také:²⁵

- **SMS zprávy** – prostřednictvím textových zpráv je oběti vyhrožováno, kdy však vždy nemusí jít o výhrůžky. Existují programy, kam lze zkopírovat obsáhlý text, který následně zahltí příjemce nespočtem zpráv. Ten pak je nucen tyto zprávy mazat. Koupit předplacenou sim kartu bez registrace majitele je velice snadné. To útočníkovi umožňuje anonymitu.
- **Fotografie/videoklipy** – mobilní telefon se stává pro současnou generaci jejich součástí již od útlého věku. Je velmi snadné pořídit fotografie či video záznam v situaci, která bude oběť zesměšňovat. Dostupný je také internet v mobilním telefonu. Díky němu lze záznam ihned šířit po sociálních sítích nebo nahrávat na webové stránky.
- **E-mail** – založení e-mailu je velice snadné a anonymní. Prostřednictvím e-mailů lze vystupovat i pod jinou identitou a tím tak šířit audio/video obsah či zprávy, které by poškozovaly oběť.
- **Diskusní fóra** – prostředí, kde se utváří skupiny pro stejnou aktivitu jako sport, knihy, filmy a jiné, kdy zde lze atakovat oběť, pro zesměšňování jejich názorů, uvádění nepravdivých skutečností a podobně.
- **Sociální sítě** – jedná se např. o Facebook a Twitter. Jedná se o nejrozšířenější komunikaci, kde uživatelé sdílejí videa, fotografie, ale také své pocity. Nedostatečná ochrana na těchto sítích dává agresorovi přístup k informacím o oběti. Na těchto sítích lze i snadno získané informace, videa a fotografie snadno šířit.

---

²⁵ KOLCUN, J. (2013). *Druhy a prostředky kyberšikany*. Získáno 12. prosinec 2021, z bojovky.info/druhy-a-prostředky-kyberšikany/

- **Blogy a webové stránky** – současná vzdělanost v IT technologii je rozšířená, kdy středně pokročilému uživateli již nedělá problém vytvoření webové stránky na internetu, kde lze šířit informace o oběti a sdělovat nebo dokonce nechat i hlasovat o způsobu dalšího útoku na oběť.

V posledních letech se stále častěji diskutuje o tom, zda jsou děti v současnosti agresivnější, než tomu bylo dříve, zda využívání online technologie jejich agresivitu umocňuje a jak lze výskyt agresivních projevů dětí v reálném světě a v kyberprostoru snížit či zcela potlačit.²⁶

2. Účastníci kyberšikany

Účastníci nebo aktéři kyberšikany jsou takřka identické role s účastníky tradiční šikany. V případě kyberšikany zde máme osoby vytvářející útoky na druhé, které označujeme za kyberagresory. Dál jsou zde osoby, proti nimž jsou vedeny útoky. Tyto osoby jsou označovány jako kyberoběti. Dále nesmíme zapomínat na osoby, jenž jsou nedílnou součástí kyberšikany. Jedná se o osoby, které jsou v postavení publika či přihlížejících. Abychom mohli vytvořit efektivní postupy pro vyrovnání s tímto rizikovým chováním, je pochopení motivů těch, kdo se do kyberšikany tak či onak zapojují, zásadní.²⁷

V prostředí kyberprostoru nehraje roli sociální pozice aktérů, kdy tomuto nasvědčuje skutečnost, že v tomto prostředí se uznávaná či populární osoba i přes svou popularitu, může stát obětí. Pro kyberšikanu je typické záměna rolí obětí a agresorů ve spojení s tradiční šikanou. Oběť v reálném světě může být populární. V kyberprostoru se mění v agresora a naopak. Kyberšikana se stává prostředkem k tomu, aby si člověk ve vlastní pozici vylepšoval subjektivní hodnocení své pozice díky takzvanému *sociálnímu srovnání*. Příkladem může posloužit sociálně slabá skupina, která nedisponuje kvalitními vztahy se svým okolím a není příliš sociálně úspěšná. V kyberprostoru dotčený z této skupiny získává převahu i přes skutečnost, že v reálném světě je zavrhován. V prostředí kyberprostoru si může zvyšovat svoje sebevědomí, bohužel se tak děje na úkor jiné osoby.²⁸

---

²⁶ KOLOUCH, J., a kol. (2019). *CyberSecurity* ISBN 978-80-88168-34-8.

²⁷ ČERNÁ, A., a kol. (2013). *Kyberšikana: Průvodce novým fenoménem* ISBN 978-80-247-4577-0. Praha.

²⁸ ČERNÁ, A., a kol. (2013). *Kyberšikana: Průvodce novým fenoménem* ISBN 978-80-247-4577-0. Praha

2.1 Kyberagresor

Jednou z teorií je, že kyberagresoři mají potíže s empatií k ostatním. Nízkou empatii lze přisuzovat ke zvýšenému používání technologií a menší sociální interakce v reálném světě. Šikanovat někoho v kyberprostoru mu dává moc být silnější. Pomocí technologie může na svou oběť zaútočit v jakýkoliv čas z pohodlí svého doma.²⁹ Je důležité si uvědomit, že agresivita, která představuje sklon překračovat určitou skupinu pravidel soužití mezi lidmi, je obvykle spojena se sklonem překračovat i další pravidla. Například o tom, zda se malý asociál bude proviňovat spíše v tradiční šikaně nebo spíše v kyberšikaně, rozhoduje většinou příležitost i inteligence agresora. Svědomí, jenž je s přibývajícím věkem stále důležitější složkou osobnosti, je u těchto jedinců zakrnělé. Z jakých sociálních vrstev jsou agresoři, není ani podstatné. Často pochází řada agresorů z rodin podnikatelské „elity“. Mívají úspěšné, rychle zbohatlé rodiče, kteří bývají svou prací absorbováni, a dětem se často nevěnují, zato je rozmazlují kapesným a přístupem k IT technologiím.³⁰

2.2 Kyberoběť

Obětí kybernetického útoku se může stát kdokoliv bez rozdílu věku či společenského postavení. Často se jedná o jedince, který převážný čas tráví ve virtuálním prostředí. Typické pro kyberoběti je kladení velkého důrazu na internet a sociální sítě, jelikož v reálném světě obtížně navazují sociální vztahy se svými vrstevníky. Toto jí však v kyberprostoru nedělá obtíže a seznamování touto formou zvládá bravurně. U rozlišení oběti kyberoběti oproti tradiční šikaně neplatí, že oběť nějakým způsobem vymyká, a to jak fyzickým postižením, obezitou, barvou pleti či cizincem s jazykovou bariérou. Zde odpadají stopy po fyzickém násilí, ale mohou se zde objevit následky sebepoškozování. Kyberoběť nemívá roztrhané oblečení. Může se v kolektivu jednat o populární osobnost. Nemusí se jednat o sociálně vyřazenou osobu. Roli zde nehraje ani míra inteligence, jak výrazně snížená, tak vysoce nadprůměrná.³¹

---

²⁹ *usa.kaspersky.com*. (12. prosinec 2021). Načteno z <http://usa.kaspersky.com/resource-center/preemptive-safety/cyberbullying-effects>

³⁰ ŘÍČAN, P. (1995). *Agresivita a šikana mezi dětmi: Jak dát dětem ve škole pocit bezpečí* ISBN: 80-7178-049-9. Praha.

³¹ LÁTAL, L. (2014). *Prevence a diagnostika symptomů oběti kyberšikany pro pediatrii*. Získáno 12. prosinec 2021, z http://nebudobet.cz/repo/publikace_prevence_a_odhaleni_symptomu_obeti_kybersikany.pdf

2.3 Přihlízející

Jedná se o aktéry, kteří jsou nedílnou součástí kyberšikany. V kyberšikaně může být zásadní nepoměr přihlízejících oproti tradiční šikaně. Přístup k sociálním sítím a médiím má dnes každý prostřednictvím internetu. Přihlízející je vlastně podporující publikum kyberagresora ve svém útoku. Například tím, že na internetu sdílejí zostuzující fotografie či videa. Přihlízející je mnohdy i součástí kyberagresora, kdy ho v jeho jednání může podporovat ve formě přímé a nepřímé účasti na útoku. Právě počet přihlízejících může zmnohonásobit atak vůči kyberoběti, a tím jí způsobit větší újmu než samotný kyberagresor.

Rozdíl přihlízejícího proti tradiční šikaně je ve skutečnosti, že přihlízející nemusí být přítomen v reálném čase a místě. U kyberšikany se jím může stát kdokoli, aniž by byl ve fyzickém kontaktu s ostatními, kteří se kyberšikany účastní. Přihlízejícímu může být přeposlán odkaz na zostuzující video, či odkaz na diskusní fórum nebo konkrétně vytvořeném urážlivém bloku, kde nebude lehké rozpoznat, kdo se nachází v roli agresora a oběti. Veškeré informace lze v kyberprostoru snadno sdílet či jinak šířit, kdy díky tomuto má veliké množství lidí přístup k těmto informacím. Přístup k těmto informacím mají opakovaně, protože tato data jsou uložena. V kyberprostoru je těžké posoudit nakolik je daná viditelná situace závažná, určit pozice aktérů a probudit v sobě dostatečný pocit zodpovědnosti. Svou pasivní i aktivní reakci v této podobě šikany předá přihlízející na stranu agresora bez toho, aniž by zvažoval důsledky svého jednání. Za pozitivní můžeme považovat snazší zásah proti agresorovi ve světě kyberprostoru oproti realitě. Tím přispějeme pomoci oběti.³²

3. Prostředky kyberšikany

Užívání výpočetní techniky, informačních systémů a informačních technologií a jejich integrace do téměř všech odvětví lidské činnosti je jevem, který je pro dnešní dobu charakteristický. Lze konstatovat, že v podstatě nejde nalézt takovou oblast lidské činnosti, kde by se přímo nebo zprostředkovaně nevyužívala výpočetní technika, resp. informační systém nebo informační či komunikační technologie. Bohužel, tak jak rostou možnosti a

---

³²ČERNÁ, A., a kol. (2013). *Kyberšikana: Průvodce novým fenoménem* ISBN 978-80-247-4577-0. Praha

zároveň i četnost jejich zneužívání k páčání trestné činnosti.³³ Kyberšikana je z odvětví kybernetické kriminality jako takové.

Kybernetická kriminalita (ozn. také jako CyberCrim) – *Trestná činnost, v níž figuruje určitým způsobem počítač jako souhrn technického a programového vybavení (včetně dat), nebo pouze některá z jeho komponentů, případně větší množství počítačů samostatných nebo propojených do počítačové sítě, a to buď jak předmět zájmu trestné činnosti (s výjimkou té trestné činnosti, jejímž předmětem jsou popsána zařízení jako věci movité) nebo jako prostředí (objekt) nebo jako nástroj trestné činnosti.*³⁴

Pokud se chceme zabývat kyberšikanou, která je součástí kyberkriminality, bylo by vhodné alespoň rámcově vymezit, co vše je možné pod tuto trestnou činnost zařadit. Kolouch (2016) ve své knize CyberCrime jako trestné činy uvádí:³⁵

- proti utajování, integritě dostupnosti počítačových dat a systémů
- související s počítači
- související s obsahem
- související s porušováním autorských práv a práv souvisejících

3.1 Internet

Počátky internetu se začaly utvářet v 60. letech, kdy americká armáda začala budovat počítačovou síť známou jako ARPANET. Od roku 1995 začal být tento systém nahrazován inovativními sítěmi, které byly provozovány komerčními poskytovateli. Postupem času se internet vyvíjel a zlepšoval až do dnešní podoby. Služby internetu jsou dnes volně přístupné, kdy se jedná zejména:

- e-mailové služby nahrazující tradiční písemnou korespondenci
- webové audio/vide konferenční služby
- online zpřístupnění filmů a her
- přenos dat a sdílení souborů
- online nakupování a finanční služby

---

³³ KOLOUCH, J. (2016). *CyberCrime* ISBN 978-80-88168-18-8. Praha.

³⁴ KOLOUCH, J. (2016). *CyberCrime* ISBN 978-80-88168-18-8. Praha.

³⁵ KOLOUCH, J. (2016). *CyberCrime* ISBN 978-80-88168-18-8. Praha.

Rozvoj internetu přinesl primární prostředky, které kyberagresor využívá k tomu, aby oběti ublížil. Tyto prostředky se velmi dobře a jednoduše šíří ve virtuální realitě pomocí různých aplikací, komunikačních prostředků právě na zmíněném internetu nebo také mobilním telefonem. Nejčastěji jsou to tedy různé fotografie, videa a zvukové nahrávky. Útočník nemusí svou oběť napadat opakovaně, ale bohužel stačí, když si jeden uživatel fotku uloží a pošle nebo ji bude sdílet dál.³⁶

3.2. Sociální sítě

Jak sám název této podkapitoly napovídá, sociální sítě jsou formy propojení, v dané problematice. Tedy propojení lidí. Jsou to služby v prostředí internetu, které umožňují fyzickým osobám, ale i právnickým subjektům vytvářet různé účty či profily. Ti zprostředkují sdílení informací, fotografií a videí. Samotná komunikace následně probíhá prostřednictvím zpráv mezi fyzickými osobami. Případně jsou informace sdělovány komunitně prostřednictvím zveřejnění na tzv. „zdi“. Tato informace je umístěna za účelem sdělení ostatním uživatelům. Lidé se chodí na sociální sítě bavit. Lidé chtějí být v obraze a vědět věci první, nebo dokonce určovat trendy. Získávají tak možnost cítit se výjimeční (dostávají potřebnou péči) a kasat se před svými přáteli („oni jsou první, co něco vědí“). Lidé chtějí na sociálních sítích sdělovat své příběhy, kdy nikdo nechce být sám. Chtějí někam patřit, začlenit se. Lidé na sítích budují lepší obraz sama sebe a toto platí i u mládeže.³⁷

Na internetovém portálu sitevhrsti.cz lze nalézt seznam současných používaných sociálních sítí.³⁸

Facebook – je nejrozšířenější sociální síť na světě a v České republice. Na tuto sociální síť je cíleno velké množství marketingu. Tato síť byla založena v roce 2004 Markem Zuckerbergem. V současné době tato síť vlastní Instagram a aplikaci WhatsApp. Největším ziskem pro tuto sociální síť je zisk z reklamy, díky čemuž čelí společenské kritice.

---

³⁶ ŠVESTKOVÁ, R., & kol. (2019). *Kyberšikana*. ISBN 978-80-7394-752-1. České Budějovice

³⁷ LOSEKOOT, M., & VYHNÁLKOVÁ, E. (2019). *Jak na sítě: Ovládněte čtyři principy úspěchu na sociální sítí*. ISBN 978-80-7555-085-0.

³⁸ sitevhrsti.cz. (12. prosinec 2021). Načteno z <https://sitevhrsti.cz/socialni-site/>

Instagram – je založen na platformě pro sdílení kreativity, fotek a krátkých videí, která je populární mezi mladou generací. Dále je zde interakce v rámci lajkování, komentování a chatování.

YouTube – je platforma a sociální síť pro jakéhokoliv uživatele především pro sdílení video obsahu. YouTube umožňuje uživatelům videa nahrávat, komentovat, hodnotit a sdílet.

TikTok – je aplikace, jenž je vyvíjena čínskou spol. ByteDance. Jedná se o největšího konkurenta Facebooku a Instagramu v prostředí sociálních sítí. To se týká především sdílení videí a fotografií. Krátká parodující videa staví platformu spíše do zábavného průmyslu.

LinkedIn – je sociální síť vytvořená pro zviditelnění šancí na pracovním trhu, původně pro profesionály a freelancery, dnes však pro širokou skupinu. Jedná se tedy o síť spojující lidi, kteří hledají práci se zaměstnavateli po celém světě. Zároveň umožňuje veřejně komunikovat a budovat vztahy s lidmi ze stejného pracovního odvětví.

Twitter – tuto sociální síť založil Jack Dorsey v roce 2006. Tato sociální síť umožňuje zasílat krátké textové zprávy do maximální délky 280 znaků, známé jako tweety. Je to mikroblogovací platforma, která slouží k rychlému předávání zpráv, názorů a myšlenek.

Pinterest - síť pro vytváření obrázků a vytváření kolekcí a alb, tzv. bookmarking fotografií. Uživateli je často využívána pro vizualizaci a inspiraci.

Snapchat – jedná se o aplikaci pro sdílení fotek a videí, které automaticky zmizí po zhlédnutí nebo po uplynutí určitého času.

Tumblr – platforma pro mikroblogování. Uživatelé zde píšou krátké články, kdy zde sdílejí i své fotografie.

Behance – je sociální síť určená pro designéry a kreativní jedince. Ti sdílejí svoji práci a reagují na tvorbu ostatních.

Dribbble – platforma pro sdílení designu, ilustrací a grafických prvků. Uživatelům slouží pro zpětnou vazbu i inspiraci.

Soundcloud – je platforma pro nahrávání hudby a online distribuce hudebních stop. Využívána je mezi méně známými a začínajícími interprety.

Wechat – je multifunkční aplikace s funkcemi sociální sítě, zprávami i s možností plateb. Populární je v Číně a asijských zemích.

Vkontakte – je nepopulárnější sociální síť v Rusku, která má obdobné funkce jako Facebook. Oblíbená je také v přilehlých zemích.

Uvedené sociální sítě a platformy nejsou jediné. Existuje ještě celá řada dalších jako např. WhatsApp, Messenger, QQ, Redit, Telegram, Twitch, YY, Line Viber a další. Mezi české sociální sítě, které lze považovat z nejvíce využívané se jedná o:³⁹

- Dikobraz.cz – jedná se o síť humoristů
- Bezones.cz - komunita majitelů firem pro vzájemnou spolupráci
- Lide.cz – prostor vymezený pro blogy, chat a seznamku
- Libimseti.cz – internetová seznamka
- SitIT.cz - propojení vědeckých pracovníků v ČR
- SporCentral.cz – vyhledávání sportovních zařízení, trenérů a sportovců

Řada portálů již upadá ve stínu Facebooku. Rok 2020 byl pro sociální sítě průlomovým z důvodu vypuklé pandemie Covid-19. Nastaly vládní nařízení, kdy byl omezen pohyb osob, uzavřeny restaurace a lidé se více zdržovali doma. Začali více využívat homeoffice a prezenční výuku. Více času trávili na sociálních sítích. Před rokem 2020 ze svého domova pracovalo 15 % Američanů, v současné době je to více jak polovina. V současné době internet používá 4.5 miliardy lidí, přičemž v roce 2014 to bylo okolo 3 miliard. V posledních letech došlo k obrovskému nárůstu využívání internetu. Ten však nijak nestagneje, ale spíše narůstá. Každou minutu na internetu se něco stane. Zde si uvedeme některá data ke dni 2.3.2021:⁴⁰

- Na YouTube jsou nahrána videa v celkové délce 500 hodin.
- Twitter získá 319 nových uživatelů.
- Uživatelé na Facebooku si napíší 150 000 zpráv.
- Zájemci o práci na LinkedInu požádají o 69 444 pracovních míst.
- 2 704 lidí si nainstaluje aplikaci TikTok.
- Amazon odešle 6 659 balíčků.
- Uživatelé WhatsApp si pošlou 41 666 667 zpráv.

---

³⁹ *sitevhrsti.cz*. (12. prosinec 2021). Načteno z <https://sitevhrsti.cz/socialni-site/>

⁴⁰ *sitevhrsti.cz*. (12. prosinec 2021). Načteno z <https://minuta-na-nainternetu/>

- Na Facebooku je přidáno 147 000 zpráv.
- Na Zoom se připojí každou minutu přes 208 000 uživatelů a na MS Teams přes 52 000 uživatelů.

Pro představu uvedu tabulku znázorňující žebříček sociálních sítí seřazených od těch s největším počtem měsíčně aktivních uživatelů k datu 2.10.2020.

Pořadí	Sociální síť	Počet uživatelů/měs	Země původu
1	Facebook	2 603 000	 USA
2	WhatsApp	2 000 000	 USA
3	YouTube	2 000 000	 USA
4	Messenger	1 300 000	 USA
5	WeChat	1 203 000	 Čína
6	Instagram	1 082 000	 USA
7	TikTok	800 000	 Čína
8	QQ	694 000	 Čína
9	Weibo	550 000	 Čína
10	Qzone	517 000	 Čína
11	Reddit	430 000	 USA
12	Telegram	400 000	 Rusko
13	Snapchat	397 000	 USA
14	Pinterest	367 000	 USA
15	Twitter	326 000	 USA
16	LinkedIn	310 000	 USA
17	Viber	260 000	 Japonsko
18	Line	187 000	 Japonsko
19	YY	157 000	 Čína
20	Twitch	140 000	 USA

Zdroj: <https://sitevhrsti.cz/velikost-socialnich.siti.2020/>

Sociální sítě již existují mnoho let, kdy však velkým mezníkem lze považovat založení sociální sítě Facebook v roce 2004. Za posledních 17 let prošly sociální sítě obrovským

vývojem. Vznikly stovky projektů , které se snaží získat podíl na trhu, přinést inovaci v oblasti digitální komunikace a sdílení mezi uživateli.⁴¹

3.3. Informace

Internet je přesycen velkým množstvím informací nejrůznější kvality. V minulosti byla odpovědnost za pravdivost informace a její ověření kladena na vydavatele konkrétního média, který musel posuzovat v souladu s etickými kodexy zpravodajství a publicistiky. Ve své podstatě platilo, co je psáno, to je dáno. Většina populace byla především příjemci informací, nikoliv jejich tvůrci. Dříve produkce informací požadovala potřebný kapitál, bez kterého nebylo možné obsah masově zveřejňovat. Významnou roli zde sehrávají mezinárodní tiskové agentury (např. Reuters, Associated Press), stejně jako lokální tiskové agentury, jenž mohou sbírat zprávy v domovských zemích. Také mohou přejímat zprávy z tiskových agentur. S nástupem nové éry informační společnosti, otevřením světa internetu a sociálních sítí odpadly veškeré bariéry. V dnešní době může produkovat obsah kdokoli, kdykoli bez nutnosti disponovat financemi, bez požadavku na ověření informací. Jistá část informací je přejatá z informačních zdrojů a čtenář se staví do role tvůrce - producenta zveřejňovaného obsahu v prostředí sociálních sítí.⁴² Při vyhodnocení informací na internetu, bychom se měli držet několika zásad:

- uvědomme si, že ne vždy se dá spolehnout na selský rozum
- nečíst pouze titulky, kdy cíl titulku je především upoutat pozornost
- ověřovat si zdroj ze kterého zpráva pochází
- ověřit, zda nejde o hoax, který je již vyvrácen
- ověřovat původ fotografií a videí obsažených ve sdělení

3.4 Formy kyberšikany

Rozdělit formy je možné do dvou dominantních oblastí. Jedná se o projevy a lokaci šíření daného jevu. V první oblasti mezi tyto projevy jsou zahrnuty konkrétní způsoby, jakými k danému rizikovému chování dochází (např. krádež hesla, flaming, ...). Do druhé oblasti spadá působnost jevu. Jsou to místa na internetu nebo v mobilním telefonu, kde ke

---

⁴¹ *sitevhrsti.cz*. velikost sociálních sítí 2020/2021 (12. prosinec 2021). Načteno z <https://velikost-socialnich-siti-2020/>

⁴² KOPECKÝ, K. (12. prosinec 2021). *Jak si ověřovat informace na internetu*. Načteno z [e-bezpeci.cz: https://www.e-bezpeci.cz/index.php/trocha-teorie/jak-si-overit-informace-na-internetu](https://www.e-bezpeci.cz/index.php/trocha-teorie/jak-si-overit-informace-na-internetu)

kyberšikaně dochází, což úzce souvisí s prostředky použitými k jejich realizaci (zde zahrnuje média či web a další šíření).⁴³

V této kapitole si přiblížíme nejčastější formy kyberútoků, kterými kyberagresor cíleně útočí na svou oběť. Mezi tyto formy se řadí:

Flaming – tímto termínem se označuje nepřátelské chování uživatelů v kyberprostoru, kdy tento jev je obvykle doprovázen urážkami, nadávkami a vyhrožováním. S tímto termínem se často můžeme shledat v prostředí sociálních sítí. Především se jedná o prostředí různých diskusních fór a chatu. Ojediněle se s touto formou šikany můžeme shledat v realizaci přes elektronickou poštu, tedy v e-mailu. Kyberagresor v prostředí sociálních sítí umisťuje urážlivé vzkazy, kdy horlivě hájí své názory a často svůj atak vůči jedinci či skupině v diskusi stupňuje. Často je útok veden na toho, jehož názory neuznává a nesouhlasí s nimi. Snaží se vyvolat konflikt a vede témata, která nejsou v souvislosti s probíraným tématem na fóru.⁴⁴

Happy slapping – jedná se především o útoky na kolemjdoucí, nebo spolužáky a nezřídka se může jednat i o útoky na učitele. Zpravidla se jedná o fyzické útoky, kdy kyberagresor v nečekaném okamžiku udeří fackou oběť do tváře. Tento útok berme jako jednu z možností. V případě kyberšikany jsou tyto útoky zaznamenány a šířeny pomocí IT technologie. Takový útok je znamenán na příklad na mobilní telefon, popřípadě jiné zařízení a následně šířen v prostředí sociální sítě ve formě zesměšňujícího videa, kdy záznam agresor často doplní vtipnou hudbou či zvuky.⁴⁵

Virtuální exkluze – v současné době již existuje velká komunita v oblastí her. Jedná se především o herní konzole založené na platformě X-Box, PlayStation a jiné. Herní konzole ve spojení s internetem přinesly další formu sociální sítě, kdy jsou uživatelé propojeni přes své herní účty v online prostředí, kde můžou mezi sebou komunikovat. Virtuální exkluze, nazýváno také vyloučení, spočívá v tom, kdy uživatel je vyloučen z komunity v prostředí sociální sítě. Toto vyloučení může být krátkodobé nebo dlouhodobé a děje se především ve světě online her. Tuto formu kyberšikany nalezneme například u hráčů týmových her, kdy

---

⁴³ ČERNÁ, A. a. (2013). *Kyberšikana: Průvodce novým fenoménem* ISBN 978-80-247-4577-0. Praha.

⁴⁴ Flaming. (12. prosinec 2021). *e-bezpeci.cz*. Načteno z <https://www.e-bezpeci.cz/index.php/rizikove-jevy-spojene-s-online-komunikaci/dalsi-temata/38-35>

⁴⁵ Happy Slapping. (12. prosinec 2021). *e-bezpeci.cz*. Načteno z <https://www.e-bezpeci.cz/index.php/temata/kyberikana/87-71>

spoluhráč je za banální chybu kritizován a vyloučen. Jsou zde zaznamenány především verbální toky. Toto chování nepřispívá ani firmám zabývajících se vývojem her. Hráči z logiky věci nechtějí hrát hry, ve kterých by zažívali verbální útoky.⁴⁶

Kyberharašení – jedná se o formu, kdy kyberagresor atakuje především oběť zprávami. Tyto zprávy zasílá ve formě SMS, MMS a dále je může rozesílat v e-mailu. Jedná se o zprávy, které jsou ze strany oběti opětovány a jsou nežádoucí. Oběti jsou tyto zprávy nepříjemné. Kyberagresor touto formou ve většině případů útočí opakovaně, kdy vyčkávána na online připojení oběti. Oběť ztrácí pocit bezpečí, kdy i přes opakovanou snahu, nelze komunikaci ukončit.⁴⁷

Kyberstalking – forma, která úzce souvisí s Kyberharašením a v tomto případě již může jít i o fyzické ohrožení oběti. I v tomto případě je oběť atakována zasíláním různých zpráv. Zde se musí jednat o dlouhodobost útoku. Tento útok musí být směřován proti oběti a té musí být útok nepříjemný, obtěžující. Kyberagresor sleduje veškerou aktivitu, pohyb oběti a často je této aktivy přítomen v pozici pozorovatele. Také může verbálně útočit na svou oběť.⁴⁸ Jako příklad může posloužit medializovaný případ v době pandemie COVID-19, kdy prezident České lékařské komory je sledován a natáčen antivaxery, kteří natáčejí v online vstupu. Tato videa, ve kterých je verbálně napadán, ihned zveřejňují na sociální síti Facebook. K těmto útokům dochází i v době jeho soukromí a v místě jeho bydliště.

Phishing – jedná se o podvodnou techniku, při které jsou rozesílány zprávy především e-mailem, kdy cílem těchto zpráv je vylákání osobních a dalších citlivých údajů oběti. Zprávy svým charakterem u vystupování napodobují oficiální web. Jednat se může např. o stránky internetového bankovníctví nebo e-mailové schránky. Oběť do těchto zpráv uvede svá data nebo přístupová hesla, která jsou následně zneužita.⁴⁹

---

⁴⁶ Virtuální exkluze. (12. prosinec 2021). Načteno z e-bezpeci.cz: <https://www.e-bezpeci.cz/index.php/rizikove-jevy-spojene-s-online-komunikaci/kybersikana/1258-kybersikana-online-hry>

⁴⁷ Kyberšikana v České republice a v zahraničí. (12. prosinec 2021). Načteno z clanky.rvp.cz: <https://clanky.rvp.cz/clanek/c/Z/22075/kybersikana-v-ceske-republice-a-v-zahranici.html>

⁴⁸ Kyberšikana v České republice a v zahraničí. (12. prosinec 2021). Načteno z clanky.rvp.cz: <https://clanky.rvp.cz/clanek/c/Z/22075/kybersikana-v-ceske-republice-a-v-zahranici.html>

⁴⁹ Phishing. (15. prosinec 2021). Načteno z cs.wikipedia.org: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Phishing>

Flame war – tímto termínem se označuje internetová diskuse, při které došlo k překročení hranice pro účastníky s absencí přínosných názorů k tématu. Tato diskuse přerostla následně v hádku. Jedná se o formu, u které v minulosti docházelo i k následnému fyzickému útoku mezi účastníky, bez přímého vztahu k danému tématu.⁵⁰

Kybergrooming – patří mezi nejnebezpečnější rizikové jevy, které jsou realizovány v prostředí internetu. Jedná se o jistý druh psychické manipulace s obětí realizované v prostředí internetu. Nejčastěji se s touto formou setkáváme v prostředí sociálních sítí, kde agresor vystupuje pod falešnou identitou. V oběti vzbuzuje falešnou důvěru, která jí má přimět k osobní schůzce. Výsledkem této schůzky může být sexuální zneužití oběti. Fyzické násilí, zneužití oběti pro dětskou prostituci, k výrobě dětské pornografie apod.⁵¹

Sexting – v této formě dochází k záměrnému a nedobrovolnému šíření fotografií, videí a textu se sexuální tematikou, které mohou a nemusí být umístěny na internetu. Kyberagresor ve většině případů vyhrožuje a umístění videa či fotografie se sexuálním tematikou oběti na internet. Oběť je v daném případě přinucena vykonávat pokyny a požadavky kyberagresora z důvodu obavy, že by došlo ke zveřejnění fotografií či videa oběti.⁵²

Webcam trolling – jedná se o druh podvodu, při kterém dojde k oklamání oběti podvrženým videozáznamem, který oběť považuje za reálný obraz z webkamery. Z pravidla se jedná o videosmyčku. K tomuto je nutná speciální aplikace, která je schopná vložit falešný záznam do videochatu. Následně dojde k propojení záznamu a vytváří tak zfalšovaný záznam s cílem vylákat z oběti citlivé údaje, nebo ji donutit, aby se před webkamerou svlékla a plnila příkazy.⁵³

3.5. Motivace

Svou popularitu si kyberšikana získala díky své anonymitě v prostředí internetu. Běžný uživatel se domnívá, že jeho identita je skryta pod záštitou anonymního serveru. Již mnohokrát jsem se ve své praxi přesvědčil o tom, co vše je možné na internetu dohledat,

---

⁵⁰ Flame War. (15. prosinec 2021). Načteno z cs.wikipedia.org: https://cs.wikipedia.org/wiki/Flame_war

⁵¹ KOPECKÝ, Kamil (2010) *Kybergrooming* ISBN:978-80-254-7573-7. Praha

⁵² HOLLÁ, K. (2016). *Sexting a kyberšikana* ISBN 978-80-8153-061-6

⁵³ Webcam trolling. (15. prosinec 2021). Načteno z e-bezpeci.cz: <https://www.e-bezpeci.cz/index.php/trivium-projektu-ebezpeci/71-trivium/1420-co-je-webcam-trolling>

jakou za sebou zanecháváme digitální stopu. Díky těmto informacím dohledat a zjistit skutečnou identitu osoby. Motivace u šikany a kyberšikany je velmi podobná. Profesor Říčan, jenž problematiku pozoroval očima hlubinné psychologie, vysledoval celkem čtyři

hlavní motivy v příčinách agresivního chování. Ty ve své knize *Šikana* popisuje Leasová (2006):⁵⁴

Tlak kolektivu – jedinec je nucen, aby se choval tak, jak společnost očekává; např. chlapec má být mužně tvrdý, nikoli změkčilý, nemá se bát ránu dostat a v případě potřeby ji i dát. Je-li jedinec pod konstantním tlakem „být takovým, jakým má být“ a je-li ke své budoucí sociální roli veden a systematicky připravován, vnímá, že jedinci slabí či neúspěšní jsou zpravidla terčem pohrdání a posměchu.⁵⁵

Touha po moci – přání ovládat druhého, ať už za účelem prospěchu (nabytí hmotné věci, peněz), či uspokojení vlastního ega. Přání ovládnutí druhého člověka je silné i ze zcela racionálních (nikoli však správných) důvodů. Ovládáme-li jedince či nějakou skupinu jedinců, pomůže nám to splnit vlastní přání a dosáhnout jakéhosi uspokojení.⁵⁶

Motiv krutosti – psychoanalýza předpokládá, že vidět někoho trpět, působí jedinci potěšení, aniž by se jednalo o jedince se sklony k sadismu. Tento motiv je spíše označován za okrajový. Samozřejmě by bylo scestné považovat děti za nevléčitelné choré devianty, ovšem dle psychoanalytiků dřímá určitý sklon k sadismu v každém jedinci. Někdy stačí málo k jeho povzbuzení.⁵⁷

Zvědavost a experiment – týrání funguje do určité míry jako pokus. Agresor je zvědavý a zkouší, jak bude druhý jedinec reagovat na ponížení a bolest, jak se projeví jeho strach. Agresor cítí, že týrání a ponižování⁵⁸ oběť takzvaně duševně obnažuje, což v něm vzbuzuje zvědavost podívat se až na její dno.

Abychom pochopili, jak k samotné kyberšikaně dochází a jakým způsobem lze zmírnit riziko jejího vzniku v prostředí školy, musíme se především zabývat vznikem, proč k této situaci dochází. Z tohoto hlediska je právě odhalení motivace jedním z klíčů k pochopení

---

⁵⁴ LOVASOVÁ, L. (2006). *Šikana* ISBN 80-86991-65-2.

⁵⁵ LOVASOVÁ, L. (2006). *Šikana* ISBN 80-86991-65-2.

⁵⁶ LOVASOVÁ, L. (2006). *Šikana* ISBN 80-86991-65-2.

⁵⁷ LOVASOVÁ, L. (2006). *Šikana* ISBN 80-86991-65-2.

⁵⁸ LOVASOVÁ, L. (2006). *Šikana* ISBN 80-86991-65-2.

jejího vzniku. Pro kyberagresora, představuje **nuda** impuls pro motivaci ke kyberšikaně. Nuda a internet ve spojení se sociálními sítěmi dává dostatek prostoru pro zábavu. Kyberagresor se zde začne bavit na úkor jiných. **Pomsta** se v tomto prostředí se stává motivem často u oběti v reálném světě, kdy kybernetický prostor jim dává pocit sjednání nápravy ze spáchané křivdy.

Ne vždy, je za tímto útokem pouze agresor, někdy se zúčastňuje celá skupina, v níž je agresor začleněn. Členové skupiny ospravedlňují své jednání tím, že **si to oběť zaslouží**. Obětí tohoto útoku se tak stávají například jedinci pro své sociální postavení. Agresor touží po moci a **sociálním postavení**, to zde může sehrát svoji roli. Může se jednat o případy, kdy třídní oblíbenec posiluje svou moc a postavení tím, že oslabuje sociální status ostatních. Ne vždy je samotný útok proti oběti veden úmyslně a někdy se může jednat o **žert, který se vymkl kontrole**. Při posuzování kyberšikan je nutné a zásadní zjistit motiv. Měli bychom si uvědomit, že i pachatel může být obětí v tíživé situaci.⁵⁹

4. Preventivní opatření

Prevence kyberšikan je hlavní zbraní proti kyberšikaně ve školním prostředí. Její nedílnou součástí je důraz na bezpečnost chování na internetu, kdy za sebou necháváme digitální stopu. Digitální stopa představuje veškeré informace, které o sobě uživatel sám dobrovolně předá. Pod pojmem předání si můžeme představit celou řadu činností. Ty spočívají například v odeslání e-mailu, přidání příspěvku do diskuse, fóra, zveřejnění, jakéhokoliv média (fotografie, videa či audia), v rámci sociálních sítí. Dále sem patří i různé registrace ve službách využitelných v kyberprostoru jako jsou datová uložičt, e-mail, operační systémy, chaty, blogy, herní účty a jiné. Jedná se o digitální stopu jedincem ovlivnitelnou. Uživatel internetu může mít nad ní relativní kontrolu.⁶⁰ Internet je elektronické médium, kterým proudí informace různými cestami, především sociálními sítěmi. Všechny nástroje online komunikace jsou pro mnohé uživatele velice užitečné, ale na druhou stranu mohou být kdykoliv velmi snadno zneužitelné. Uživatelé jsou často důvěřiví a pošetilí ve vztazích s druhými, často vyžadují náklonnost a pozornost. Tato

---

⁵⁹ KOPECKÝ, K. (15. Prosinec 2021). *Co děti motivuje k tomu, aby páchala kyberšikanu*. Načteno z researchgate.net:https://www.researchgate.net/publication/338854456_Co_deti_motivuje_k_tomu_aby_pachala_kyberšikanu

⁶⁰ KOLOUCH, J. (2016). *CyberCrime* ISBN 978-80-88168-18-8. Praha.

kombinace je činí snadným cílem při lákání k nelegálním aktivitám a k tomu, aby se sami stali obětí.⁶¹

Informace obsažené v našich IT zařízeních by měly být chráněny. Nedostatečná ochrana umožní přístup k našim fotografiím, které mohou být zneužity při kyberútoku. Důležitá v prevenci proti kyberšikaně je informovanost a reakce na možné riziko. Další zbraní proti kyberšikaně je legislativa a postih agresora.

4.1. Legislativa

V České republice není jedinec trestně odpovědný do dovršení hranice 15 let. V § 1 Zákona č. 218/2003 Sb. o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů je vymezena věcná působnost, kdy zákon upravuje podmínky odpovědnosti mládeže za protiprávní činy uvedené v tomto zákoně, opatření ukládaná za takové protiprávní činy, postup, rozhodování a výkon soudnictví ve věcech mládeže.⁶² Do jedné skupiny tedy spadá věková kategorie mladší 15 let. Ta není z hlediska trestního práva trestně odpovědná a dopouští se činu jinak trestného. Do druhé skupiny patří osoby, které v době spáchání trestného činu nepřekročily věkovou hranici 18 let, ale již dovršily 15 let. S dovršením této hranice se pak stávají trestně odpovědnými za přestupky a trestné činy.

Trestným činem je protiprávní čin, který trestní zákon označuje za trestný a který vykazuje znaky uvedené v takovém zákoně.⁶³

Přestupkem je společensky škodlivý protiprávní čin, který je v zákoně za přestupek výslovně označen a který vykazuje znaky stanovené zákonem, nejde-li o trestný čin.⁶⁴

Problematika kybernetické bezpečnosti začala být poprvé systémově státem řešena v roce 2000. V tomto roce vznikla na Ministerstvu vnitra ČR koncepce boje proti trestné činnosti v oblasti informačních technologií, včetně harmonogramů opatření. Tato koncepce se

---

⁶¹ KRČMÁŘOVÁ, B. a. (2012). *Děti online rizika* ISBN: 978-80-904920-3-5. Praha

⁶² Zákon č. 218/2003 Sb. o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů

⁶³ Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

⁶⁴ Zákon č. 250/2016 Sb. Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich

primárně zaměřila na problematiku potírání trestné činnosti v oblasti informačních technologií.⁶⁵

Vedle pátrání po kybernetické trestné činnosti se tento dokument vyjadřuje i k otázkám kybernetické bezpečnosti, neboť se zde uvádí, že „je zapotřebí vytvořit prostředí pro vzájemnou osvětu a informační výměnu mezi subjekty, získávajícími poznatky o jednotlivých bezpečnostních aspektech, spojených s používáním nových technologií. Je úlohou státních orgánů vytvářet stabilní a bezpečné prostředí, které dává občanům oprávněně pocit právní jistoty při využívání moderních informačních a komunikačních technologií.“⁶⁶

V roce 2011 byla přijata Strategie pro oblast kybernetické bezpečnosti České republiky na období let 2012 až 2015. Vznikl **zákon č. 181/2014 Sb. o kybernetické bezpečnosti a o změně souvisejících zákonů**, který vstoupil v platnost dnem 29. srpna 2014, s účinností dnem 1.1. 2015. Následně proběhly novely, kdy jejich součástí byli novelizace právních předpisů:

- vyhláška č. 82/2018 Sb., o bezpečnostních opatřeních, kybernetických bezpečnostních incidentech, reaktivních opatření, náležitostech podání v oblasti kybernetické bezpečnosti a likvidaci dat (**vyhláška o kybernetické bezpečnosti**)
- vyhláška č. 437/2017 Sb. **o kritériích pro určení provozovatele základní služby.**⁶⁷

Současně s novelizací právních předpisů byla také přijata **Národní strategie kybernetické bezpečnosti České republiky na období let 2015 až 2020** a její **Akční plán**. Mezi hlavní cíle Národní strategické kybernetické bezpečnosti České republiky na období let 2015 až 2020 patří:⁶⁸

- zajištění efektivity a posilování všech struktur, procesů a spolupráce při zajišťování kybernetické bezpečnosti,
- aktivní mezinárodní spolupráce,

---

⁶⁵ KOLOUCH, J., & kol., a. (2019). *CyberSecurity* ISBN 978-80-88168-34-8.

⁶⁶ Koncepce boje proti trestné činnosti v oblasti informačních technologií včetně Harmonogramu opatření. (15. prosinec 2021). Načteno z <http://www.mvcr.cz/soubor/koncepce-pdf.aspx>

⁶⁷ KOLOUCH, J. (2016). *CyberCrime* ISBN 978-80-88168-18-8. Praha

⁶⁸ KOLOUCH, J. (2016). *CyberCrime* ISBN 978-80-88168-18-8. Praha

- ochrana národní KII a VIS,
- spolupráce se soukromým sektorem,
- vznik a vývoj / spotřebitelská důvěra,
- podpora vzdělání, osvěta a rozvoj informační společnosti,
- podpora rozvoje schopnosti Policie České republiky vyšetřovat a postihovat informační kriminalitu,
- právní úprava pro kybernetickou bezpečnost (vytvoření právního rámce), účast na tvorbě a implementaci evropských a mezinárodních pravidel.

Problematika kybernetické bezpečnosti je specificky řešena zákonem č. 181/2014 Sb. o kybernetické bezpečnosti, kdy další dílčí aspekty ochrany občanů a České republiky, před kybernetickými útoky je možno nalézt i v jiných právních předpisech a zde je část těch nejvýznamnějších uvedena.⁶⁹

- zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím
- zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a změně některých zákonů (autorský zákon)
- zákon č. 127/2005 Sb., o elektronických komunikacích
- zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim
- zákon č. 89/2012 Sb. občanský zákoník
- zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník
- zákon č. 365/2000 Sb. o informačních systémech veřejné správy
- zákon č. 297/2000 Sb. o službách vytvářejících důvěru pro elektronické transakce
- zákon č. 251/2016 Sb. o některých přestupcích
- zákon č. 110/2019 Sb., o zpracování osobních údajů
- zákon č. 480/2004 Sb. o některých službách informační společnosti a o změně některých zákonů
- zákon č. 69/2006 Sb. o provádění mezinárodních sankcí, ve znění pozdějších předpisů

---

⁶⁹ KOLOUCH, J. (2016). *CyberCrime* ISBN 978-80-88168-18-8. Praha

Z pohledu problematiky kyberšikany na středních školách je předpoklad, že kyberagresor se bude dopouštět trestného činu dle zákona č. 40/2009 Sb nebo přestupku dle zákona č. 251/2016 Sb. Z tohoto pohledu se kyberagresor může dopouštět tohoto protiprávního jednání:

- Přestupek proti občanskému soužití dle §7 zák. 251/2016 Sb., o některých přestupcích
- Přestupek proti majetku dle § 8 zák. 251/2016 Sb., o některých přestupcích
- Obchodování s lidmi § 168 zák. 40/2009 Sb., trestní zákoník
- Omezování osobní svobody § 171 zák. 40/2009 Sb., trestní zákoník
- Vydírání § 175 zák. 40/2009 Sb., trestní zákoník
- Neoprávněné nakládání s osobními údaji § 180 zák. 40/2009 Sb., trestní zákoník
- Poškození cizích práv § 181 zák. 40/2009 Sb., trestní zákoník
- Pomluva § 184 zák. 40/2009 Sb., trestní zákoník
- Pohlavní zneužívání § 187 zák. 40/2009 Sb., trestní zákoník
- Ohrožení výchovy dítěte § 201 zák. 40/2009 Sb., trestní zákoník
- Krádež § 205 zák. 40/2009 Sb., trestní zákoník
- Podvod § 209 zák. 40/2009 Sb., trestní zákoník
- Násilí proti skupině obyvatel a jednotlivci § 352 zák. 40/2009 Sb., trestní zákoník
- Nebezpečné vyhrožování § 353 zák. 40/2009 Sb., trestní zákoník
- Nebezpečné pronásledování § 354 zák. 40/2009 Sb., trestní zákoník

4.2 Organizace prevence

Neexistuje jedna stoprocentně účinná ochrana proti kyberšikaně. Hrozbu kybernetických útoků je nutno vnímat a seznámit se s jejich dopady. Velmi důležitou roli hraje informovanost v dané problematice. Žáci by měli být vedeni k úctě vůči druhým. Stejně jako respektují sebe navzájem, měli by mít i úctu i k ostatním.⁷⁰ V současné době již existují programy a organizace, které bojují proti kyberšikaně. Jedná se například o tyto projekty:

---

⁷⁰ VAŠUTOVÁ, M. (2010). *Proměny šikany ve světě nových médií*. ISBN: 878-80-7368-858-5. Ostrava

Projekt E-bezpečí - Jedná se o nejznámější internetový portál pod vedením Doc. Mgr. Kamila Kopeckého, který pracuje na Univerzitě Palackého v Olomouci. Od roku 2010 je vedoucím Centra prevence rizika virtuální komunikace Pedagogické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci. Portál úzce spolupracuje s Policií české republiky a Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy. Základním východiskem činnosti projektu je terénní práce s nejrůznějšími cílovými skupinami, přednášková činnost preventivní vzdělávací akce apod. Přednášky/besedy mapují jak konkrétní nebezpečné jevy, tak možnosti prevence a obrany proti útočníkům.⁷¹

Projekt Digidoupě – Jedná se o projekt, který je rovněž pod vedením Doc. Mgr. Kamila Kopeckého, Centra prevence rizika virtuální komunikace Pedagogické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci. Tento projekt funguje souběžně s projektem E-bezpečí. Projekt Digidoupě centralizuje aktivity za smysluplným využitím IT technologie. Tým projektu Digidoupě funguje ve spolupráci s dalšími subjekty na několika projektech, jejichž cílem je podpora zavádění digitálních technologií do výuky či jejich využití pro budoucí kariéru.⁷²

Nebud' Oběť – Jedná se o certifikovaný projekt, který provádí akreditovaná školení s cílem primární prevence boje proti kyberšikaně. Současně je cílem jeho aktivit zviditelnění tématu kyberšikany mezi občany České republiky. V rámci předešlého projektu www.skybersikanouvdusi.cz, tvoří materiály prevence pro ordinace pediatrií.⁷³

Linka bezpečí – Jedná se o projekt, který funguje již 20 let. Cílem tohoto projektu je poskytnout na tel. č. 116 111 telefonickou podporu pro děti a mládež, jenž je v provozu 24 hodin denně. V současné době byla její podpora rozšířena na podporu pomocí chatu a e-mailu. Pomáhá s řešením náročných životních situací i každodenních problémů. Linka bezpečí je akreditována v rámci sociálně-právní ochrany dětí v České republice a členem celosvětové asociace dětských linek Child Helpline International. Ve spolupráci s dalšími organizacemi je schopna pomoci na celém území České republiky.⁷⁴

---

⁷¹ O projektu E-bezpečí. (15. prosinec 2021). Načteno z <https://www.e-bezpeci.cz/index.php/o-projektu/oprojektu>

⁷² Projekt Digidoupě. (15. prosinec 2021). Načteno z <https://www.digidoupe.upol.cz/index.php/o-digidoupeti>

⁷³ Nebud' oběť. (15. prosinec 2021). Načteno z <http://www.nebudobet.cz/?cat=projekty&id=5>

⁷⁴ Linka bezpečí. (15. prosinec 2021). Načteno z https://www.linkabezpeci.cz/?gclid=Cj0KCQiA5aWOBhDMARIsAIXLlkJ_aB85ilNJ_FkMU9IIto239swj8jlQwYF2JR3QCSd1IgKOLHUc-YaAi7KEALw_wcB

4.3 Prevence školy

Na základě § 7 vyhlášky č. 116/2011 Sb. o poskytování poradenských služeb a školských poradenských zařízení ředitel základní, střední a vyšší odborné školy zabezpečuje poskytování poradenských služeb ve škole zpravidla výchovným poradcem a školním metodikem prevence. Ve škole jsou zajišťovány poradenské služby v rozsahu odpovídajícím počtu a vzdělávacím potřebám žáků školy.⁷⁵

Ve školních poradenských pracovištích (zkráceně ŠPP) existují rozdíly nabízených služeb. V základním provedení zde zajišťuje činnost výchovný poradce, školní metodik, třídní učitel, učitel výchovy (např. rodinná výchova a občanská nauka apod.) a učitel – metodik pro přípravu vzdělávacích programů. V rozšířené variantě kromě zmíněných pedagogů je zde začleněn školní psycholog a asistent pedagoga. Školní psycholog by měl být zařazen na školy, kde se vzdělává 500 a více žáků. V případě, že škola nemá školního psychologa, jeho úlohu by měl zastupovat poradce a metodik prevence.⁷⁶

Česká školní inspekce dohlíží nad každým preventivním programem. Dozoruje a monitoruje školu či jiné školské zařízení, zda se řídí závaznými normami prevence a jestli dotační prostředky státního rozpočtu je efektivně využity ve školství.⁷⁷

Preventivní program je „*komplexním systémovým prvkem v realizaci preventivních aktivit v základních školách, středních školách a speciálních školách, ve školských zařízeních pro výchovu mimo vyučování a školských zařízeních pro výkon ústavní a ochranné výchovy a preventivně výchovné péče*“⁷⁸

---

⁷⁵ vyhláška č. 116/2016 Sb. o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních. (15. prosinec 2021). Načteno z <http://www.nuv.cz/t/vyhlasaka-c-72-2005-sb>

⁷⁶ EHLOVÁ, M. (2016) *Výchovné poradenství na středních školách v kontextu současnosti*. SBN: 978-80-7395-991-3. Pardubice

⁷⁷ TYŠER, J. (2006). *Školní metodik prevence: soubor materiálů* ISBN: 80-86654-17-6. Most: Hněvín.

⁷⁸ TYŠER, J. (2006). *Školní metodik prevence: soubor materiálů* ISBN: 80-86654-17-6. Most: Hněvín.

Školní institut v rámci prevence proti kyberšikaně spolupracuje s dalšími mimoškolními instituty a specialisty:

- odpor sociální péče o dítě
- PČR a Městská policie
- lékaři
- středisko výchovné péče
- sociální kurátoři
- sportovní a zájmové organizace, centra volného času dětí a mládeže
- centra prevence

4.4 Prevence učitele

Pro učitele je podstatná empatie a porozumění. Díky těmto vlastnostem je schopen naslouchat a porozumět svým žákům či studentům. Učitel je do jisté míry mentorem, který utváří jejich duševní zdraví. Adekvátním přístupem nastolí pravidla používání IT technologií. Uzavření škol v rámci pandemie COVID-19 s sebou přineslo skokový přechod k online výuce. Učitelé by si zasloužili ocenění, kdy velké části z nich se podařilo ze dne na den přenést velkou část svých vzdělávacích aktivit do online prostředí a začali vytvářet vzdělávací materiály a studijní opory. Dokázali zprostředkovat přechod do digitálního vzdělávání, které kromě zjevných benefitů přineslo i některá rizika. Žáci byli přinuceni k vytvoření účtů v aplikacích. S touto souvislostí by měl učitel mít na paměti, že následná prezentace těchto výukových metod by se měla obejít bez jednoznačné identifikace konkrétního žáka, tak aby nemohlo dojít například ke zneužití screen obrazovky.⁷⁹ Při řešení problematiky kyberšikany jsou klíčovými znaky vztahy mezi žáky ve škole. Ty je nutné analyzovat. Kyberšikana se vyskytuje často souběžně s klasickou šikanou.⁸⁰ Učitel by měl vytvářet pozitivní klima založené na vzájemném respektu, v rámci výuky zahrnout

---

⁷⁹ Učitelé, nesdílejte na školních webech záznamy z online výuky, na kterých dochází k jednoznačné identifikaci dětí. Vystavujete je tak riziku! (15. prosinec 2021). Načteno z <https://www.e-bezpeci.cz/index.php/rodicum-ucitelum-zakum/1859-ucitele-nesdilejte-na-skolnich-webech-zaznamy-z-vyuky-na-kterych-dochazi-k-jednoznacne-identifikaci-deti-vystavujete-je-tak-riziku>

⁸⁰ KOLÁŘ, M. (2011). *Nová cesta k léčbě kyberšikany* (Sv. ISBN 978-80-7367-871-5). Praha.

mikro-preventivní program, který by vedl minimálně k seznámení se s problematikou. V rámci školy by měl být jednotný postup při řešení problémových situací.⁸¹

4.5 Prevence - rodiče

Jednou z výchovných zásad pro rodiče je, že nemají nechávat děti v online prostředí bez dozoru. Z předchozích kapitol je víc než zřejmé, že rizik v online prostředí je nepřeborné množství. K ochraně těch nejzranitelnějších uživatelů je třeba věnovat mnohem více prostoru. Dospívající dítě ve svém rodiči spatřuje vzor, u rodiče hledá rady, pochopení, pomoc.⁸²

Zásady pro prevenci rizikových postupů na síti ze strany rodičů mohou být zobecněny takto:

Vzdělávání sebe sama – svět informačních a komunikačních technologií je velice dynamické prostředí a k jeho pochopení je třeba se neustále zajímat o nové online služby a technologické novinky, které online služby dovolí užívat. Sebevzdělávání v této oblasti přinese větší nadhled nad nebezpečími.

Komunikace – jestliže dítě svými znalostmi převyšuje v oblasti informačních a komunikačních technologií rodiče, mělo by mu být umožněno předání těchto zkušeností, dítě se stane v této situaci učitelem a rodič žákem. Kromě aktivní komunikace, lze získat přehled o tom, jak dítě tráví čas na internetu a o co projevuje v tomto prostředí zájem.

Být „virtuálním“ přítelem – stát se přítelem dítěte na sociálních sítích, které využívá. Tímto lze získat nejen přehled o jeho virtuálních přátelích, ale i další zdroj informací o jeho zálibách nebo momentálních náladách.

---

⁸¹Kyberšikanu u žáků nikdy nepodceňujte. Přinášíme rady k prevenci. (15. prosince 2021). Načteno z <https://zapojmevsechny.cz/clanek/detail/kybersikanu-u-zaku-nikdy-nepodcenujte-prinasime-rady-k-prevenci>

⁸² KOHOUT, R. (2016). *Bezpečnost v online prostředí* ISBN 978-80-260-9543-9. Karlovy Vary.

II Empirická část

5. Cíl výzkumného šetření

Empirická sonda vychází z poznatků odborné literatury, jež byla prezentována v teoretické části bakalářské práce.

Cílem výzkumného šetření bylo zjistit, v jaké míře jsou dotazovaní žáci středních škol aktivní na internetu, jaké používají platformy, kolik času věnují činnostem spojeným s ICT. Dalším bodem našeho výzkumného šetření bylo, zda jsou žáci seznámeni s kyberšikanou. Do jaké míry je tento pojem pro studenty známý a jestli ho studenti dokážou vysvětlit. Zajímalo nás, zda a v jaké podobě se dotazovaní studenti setkali s některou formou kyberšikany. Jaké jsou podle jejich názoru důvody, proč ke kyberšikaně dochází a jaké jsou jejich reakce, pokud se s ní setkají. Posledním cílem empirického šetření bylo zmapování preventivního programu školy, zda střední škola organizuje nějaké preventivní akce proti kyberšikaně. Pokud ano, tak jaké a jestli o nich studenti vědí.

Výzkumné otázky empirického šetření:

- Jaké komunikační technologie a aplikace používají dotazovaní studenti středních škol?
- Jaké jsou jejich možnosti připojení k internetu?
- Znájí dotazovaní studenti své virtuální přátele?
- Znájí dotazovaní studenti pojem kyberšikana?
- Setkali se nebo zažili kyberšikanu?
- Dopustili se sami nějaké formy kyberšikany?
- Stali se obětí kyberšikany?
- Znájí osobně nějakého šikanéra?
- Jaké bývají podle jejich názoru příčiny kyberšikany?
- Provádí škola opatření proti kyberšikaně?
- O jaká opatření jde?
- Znájí jméno školního preventisty proti šikaně?

Výzkumné otázky byly následně konkretizovány do následujících hypotéz:

H1 Většina dotazovaných žáků používá denně více komunikačních prostředků a aplikací.

H2 Většina dotazovaných žáků se setkala s nějakou formou šikany – buďto jako aktivní účastník, nebo pozorovatel.

H3 Nejčastěji udávaným důvodem pro kyberšikanu je nuda.

H4 Většina dotazovaných žáků je seznámena s preventivními programy školy, zaměřenými na kyberšikanu.

Metoda a vzorek respondentů

Autorský dotazník byl administrován prostřednictvím webové služby survio.cz u studujících středního odborného učiliště. V návaznosti na hypotézy H1 – H4 byly zformulovány jednotlivé položky dotazníku – jedná se celkem o 23 otázek, většinou s nabídnutými odpověďmi, méně často jde o položky tvořené. Úplné znění dotazníku je uvedeno v příloze této bakalářské práce. Empirické sondy se zúčastnilo celkem 429 studujících, dotazník zjišťoval jejich věk a pohlaví, jinak byla identita studentů zanonymněna.

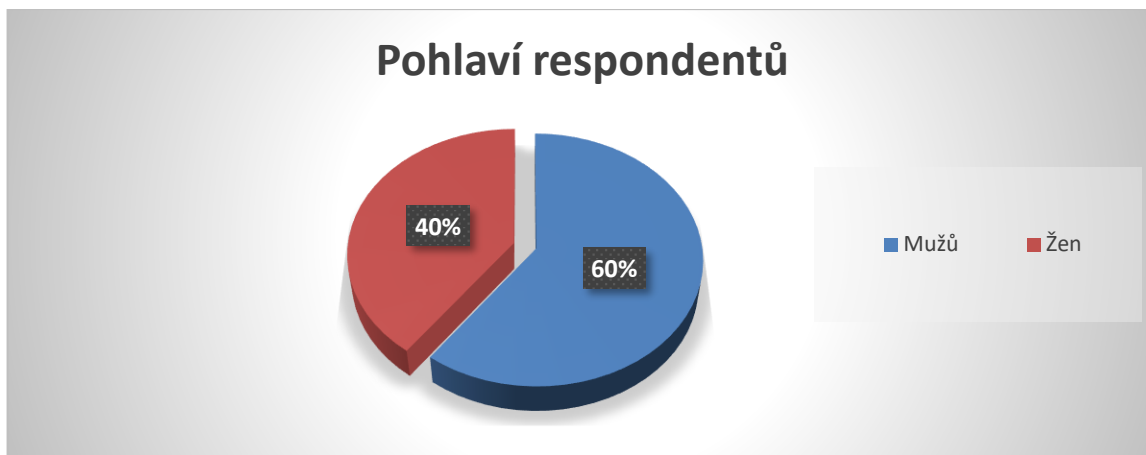
5.1 Výsledky empirického šetření a jejich analýza

V této podkapitole se seznámíme s výsledky dat, které se podařilo nashromáždit od jednotlivých respondentů. Pro přehlednost byla u každé otázky vyhodnocena data, která byla následně zpracována. Získaná data jsou u každé jednotlivé otázky graficky znázorněna. Znázorněné grafy byly pro účely empirické části vytvořeny autorem a znázornění slouží pro přehlednost a lepší orientaci. Vyhodnocení jednotlivých otázek je doprovázeno slovním komentářem. V komentáři jsou u jednotlivých odpovědí uvedeny jak relativní hodnoty, tak i absolutní hodnoty zjištěných dat.

Otázka č. 1 – Jste muž/žena?

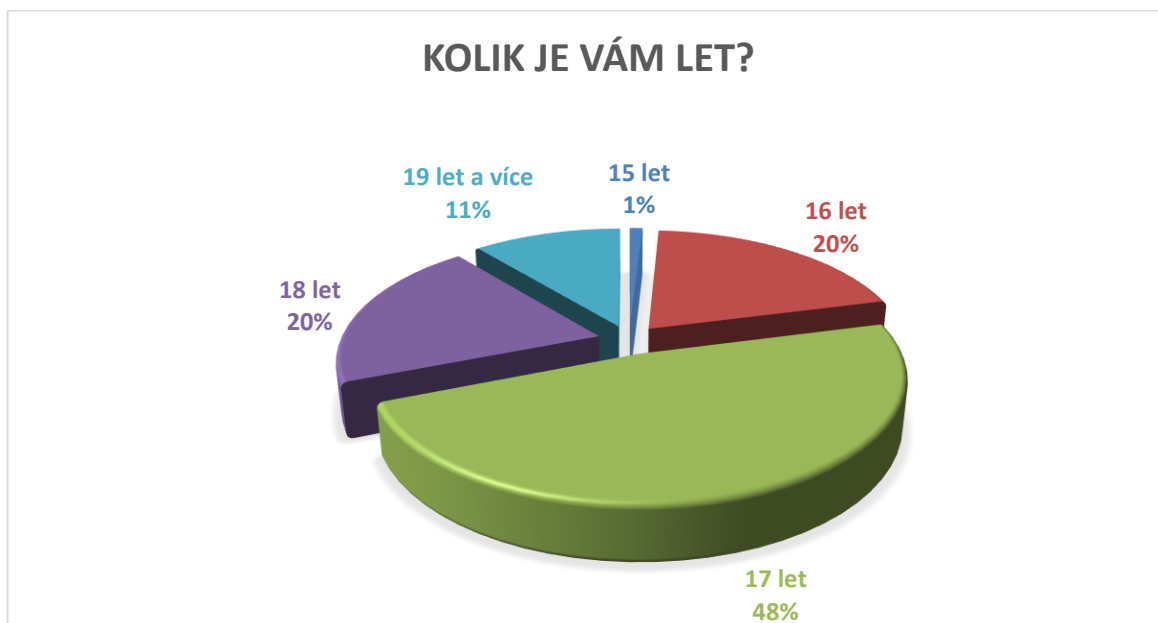
Dotazníku se celkem zúčastnilo 429 respondentů, kdy se jednalo o zastoupení 258 mužů a 171 žen. V procentuálním zastoupení bylo 60 % mužů a 40 % žen.

Obrázek č.1: zpracováno autorem

Otázka č.2 - Kolik je Vám let?

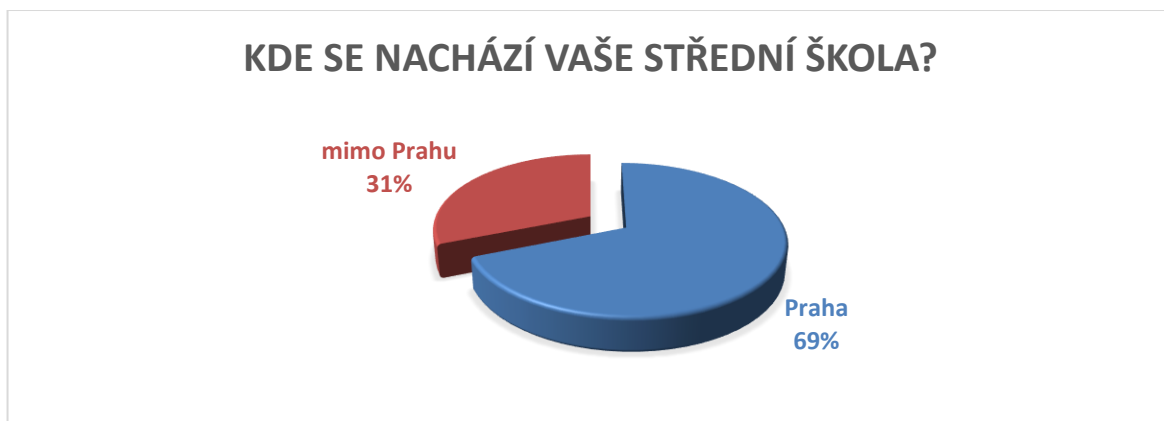
Patnáctiletí respondenti byli ve výzkumném vzorku zastoupeni 1 %. šestnáctiletí 20 %, věk 17 let byl uveden u 48 % dotazovaných, 18 let u 20 %. Zbývajících 11 % vzorku představovali studující ve věkovém rozmezí 19 a více let.

Obrázek č.2: zpracováno autorem

Otázka č.3 - Kde se nachází vaše střední škola?

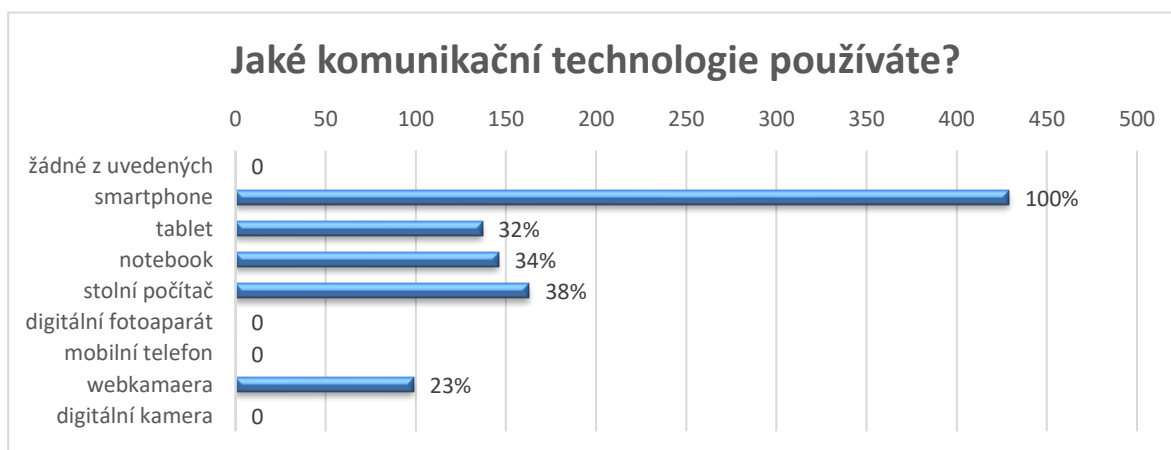
V této otázce bylo záměrem zjistit, kde respondent navštěvuje svou školu. Následným sběrem dat bylo zjištěno, že 69 % navštěvuje školu v Praze a 31 % navštěvuje školu mimo Prahu.

Obrázek č.3 - vytvořen autorem

Otázka č.4 - Jaké komunikační technologie používáte?

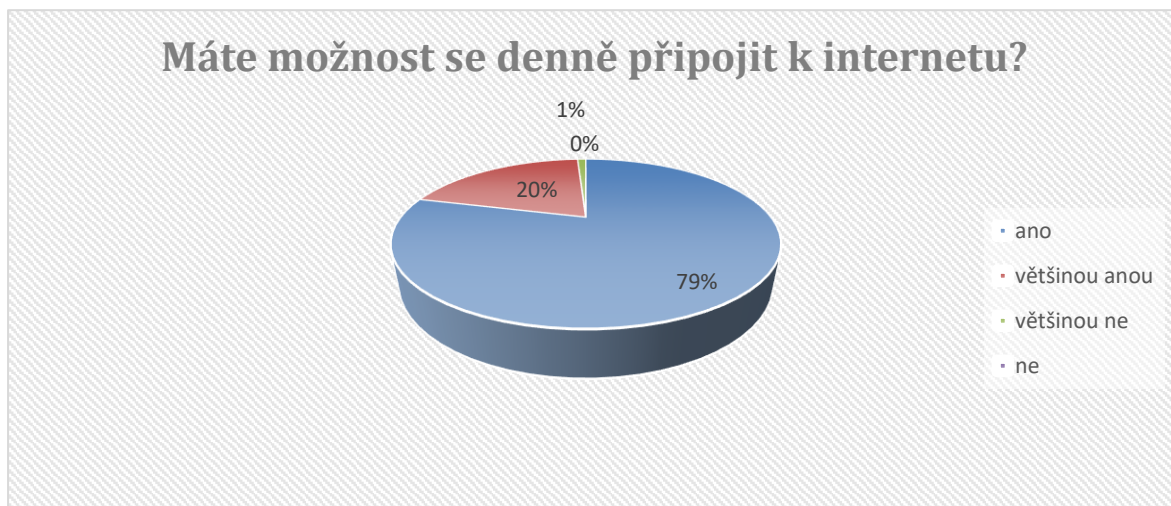
Z dotázaných respondentů uvedli všichni, že používají smartphone: dá se tedy konstatovat, že chytré telefony představují pro ně již běžný standart. 163 respondentů, tedy 38 %, používá vedle smartphonu stolní počítač, 146 respondentů - 34 % - využívá notebook, 137 respondentů, (32 %) využívá tablet a 99 respondentů využívá webkameru (23 % dotázaných).

Obrázek č.4 - vytvořen autorem

Otázka č.5 - Máte možnost se denně připojit k internetu?

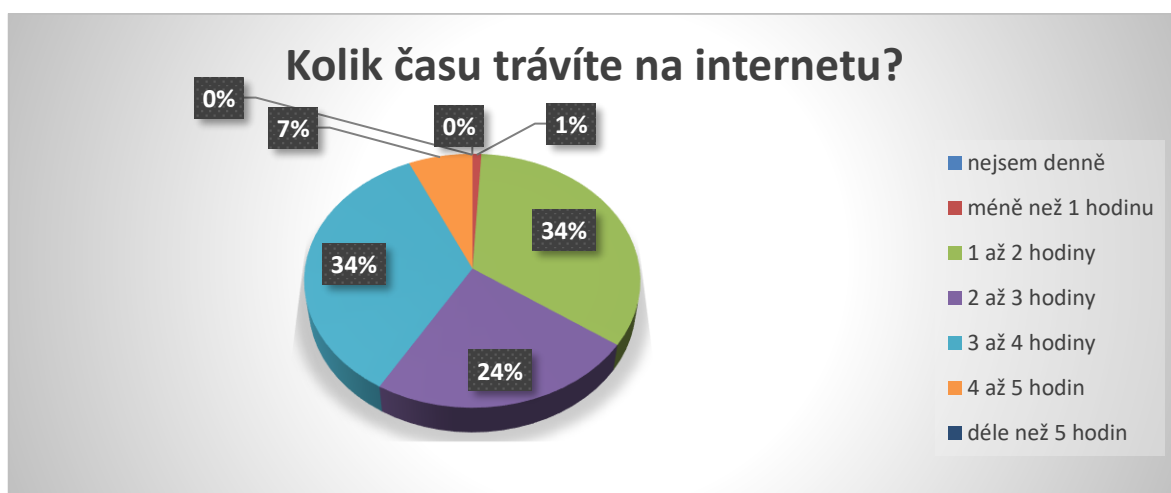
Celkem 79 % dotázaných má možnost denně se připojit k internetu. Dalších 20 % uvádí většinou ano, pouze 1 % dotázaných uvedlo většinou ne a 0 % dotázaných uvedlo nemožnost připojení.

Obrázek č.5 - vytvořen autorem

Otázka č.6 - Kolik času trávíte na internetu?

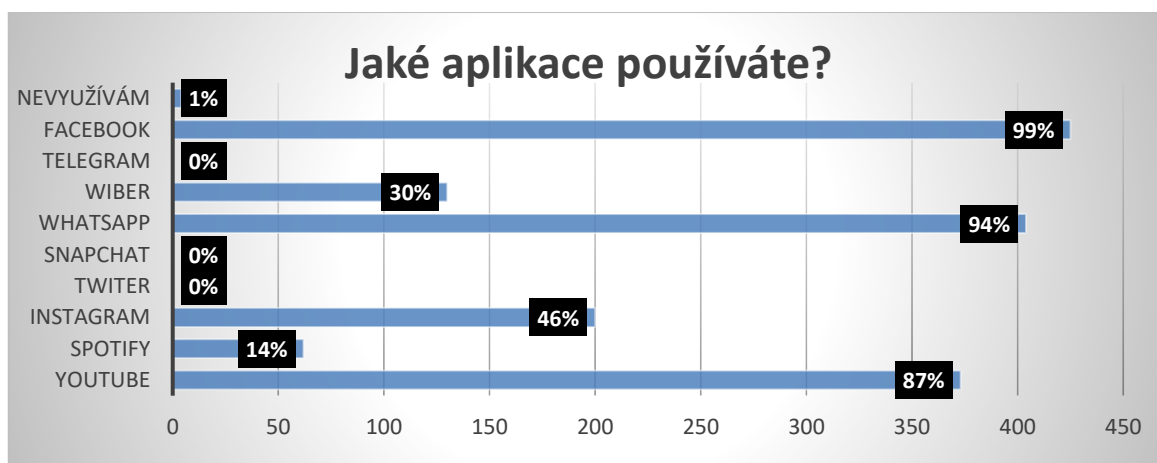
K otázce č.6, kolik času tráví dotázaní na internetu uvedli, že 35 % tráví na internetu 3-4 hodiny, 34 % tráví na internetu 1-2 hodin, 24 % tráví na internetu 2-3 hodiny, 7 % tráví na internetu 4-5 hodin, méně než 1 hodinu na internetu tráví 1 % dotázaných, 0 % uvedlo, že jsou na internetu déle než 5 hodin a 0 % uvedlo, že nejsou na internetu denně.

Obrázek č.6 - vytvořen autorem

Otázka č.7 - Jaké aplikace používáte?

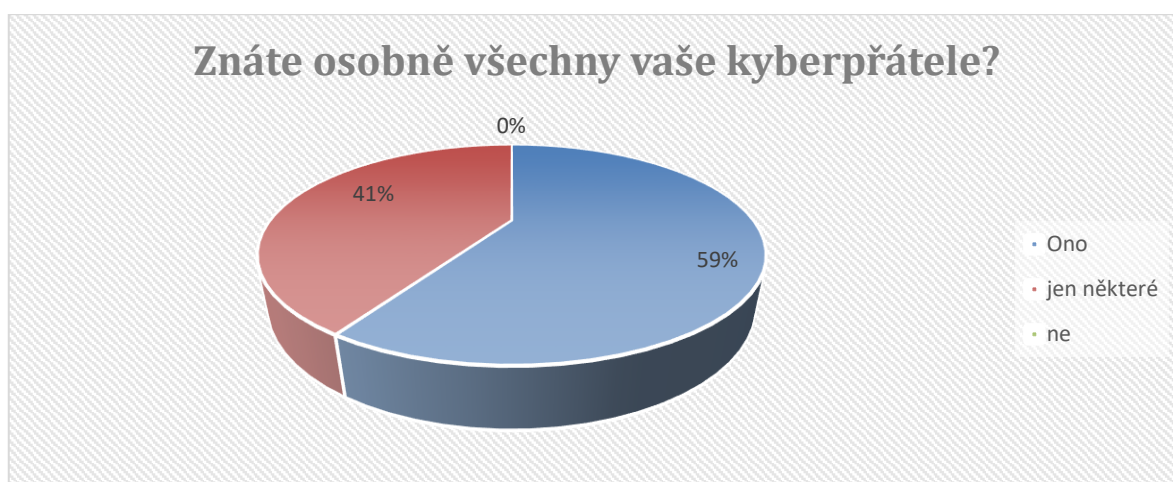
V otázce č.7, kde byli respondenti dotazováni, jaké používají aplikace uvedli, že 425 (99 %) respondentů používá Facebook, dále společně s touto aplikací 404 (94 %) respondentů používá WhatsApp, 373 (87 %) respondentů používá YouTube, 200 (46 %) respondentů používá Instagram, 130 (30 %) respondentů využívá Viber, 62 (14 %) respondentů používá Spotify. U aplikace Telegram, Snapchat a Twitter respondenti uvedli, že tyto aplikace nepoužívají. Pouze 4 (1 %) uvedlo, že uvedené aplikace nevyužívají.

Obrázek č.7- vytvořen autorem

Otázka č.8 - Znáte osobně všechny vaše kyberpřátele?

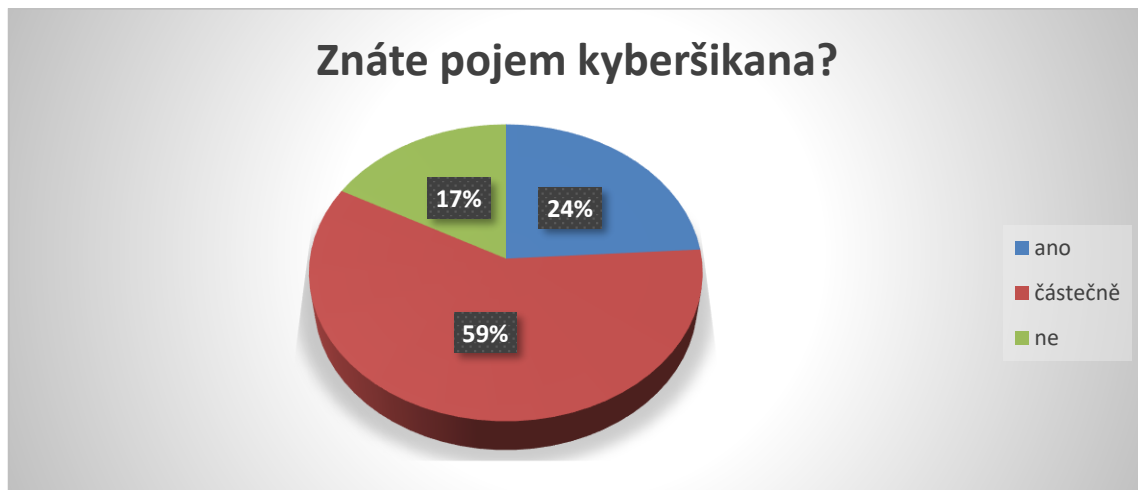
U této otázky byli respondenti dotazováni, zda znají své kyberpřátele. 59 % odpovědělo kladně, 41 % dotázaných znají jen některé a nikdo nevedl, že by neznal své kyberpřátele.

Obrázek č.8 - vytvořen autorem

Otázka č. 9 - Znáte pojem kyberšikana?

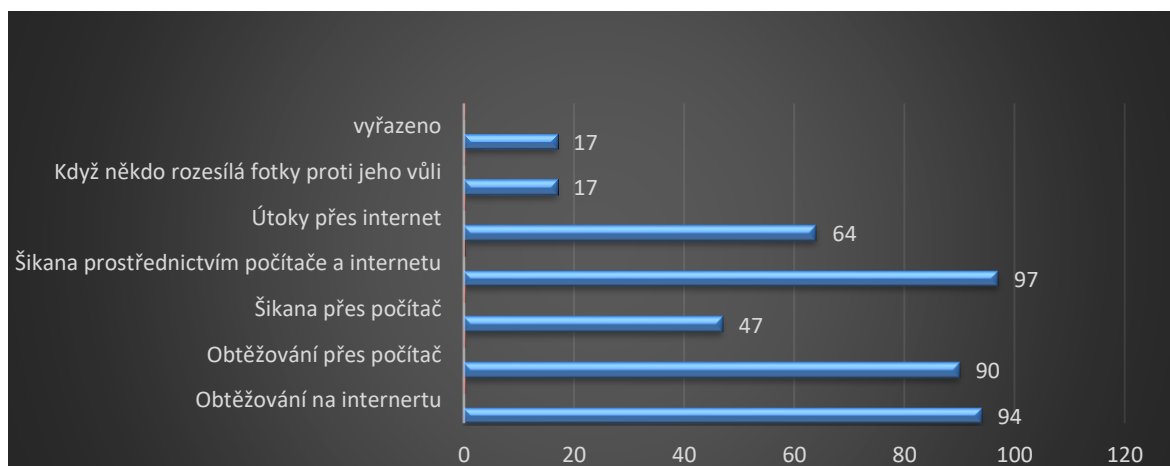
Na otázku, zda respondenti znají pojem *kyberšikana*, odpovědělo 59 % z nich, že tuto problematiku znají částečně a 24 % respondentů odpovědělo kladně. 17 % odpovědělo záporně.

Obrázek č.9 - vytvořen autorem

Otázka č.10 - Pokud jste v předchozí otázce odpověděli kladně, popište pojem kyberšikana svými slovy.

U otázky č. 10 měli respondenti popisovat svými slovy pojem *kyberšikana*. Na tuto otázku odpovědělo celkem 412 (96 %) respondentů, kdy u 17 (4 %) byly odpovědi vyhodnoceny jako neadekvátní, kdy byla jejich nutnost vyřazení. Následné odpovědi byly rozříděny dle podobnosti a uvedeny níže v grafu s počtem odpovědí respondentů.

Obrázek 10 - vytvořen autorem

Otázka č. 11 - Zažili jste, nebo setkali jste se s kyberšikanou?

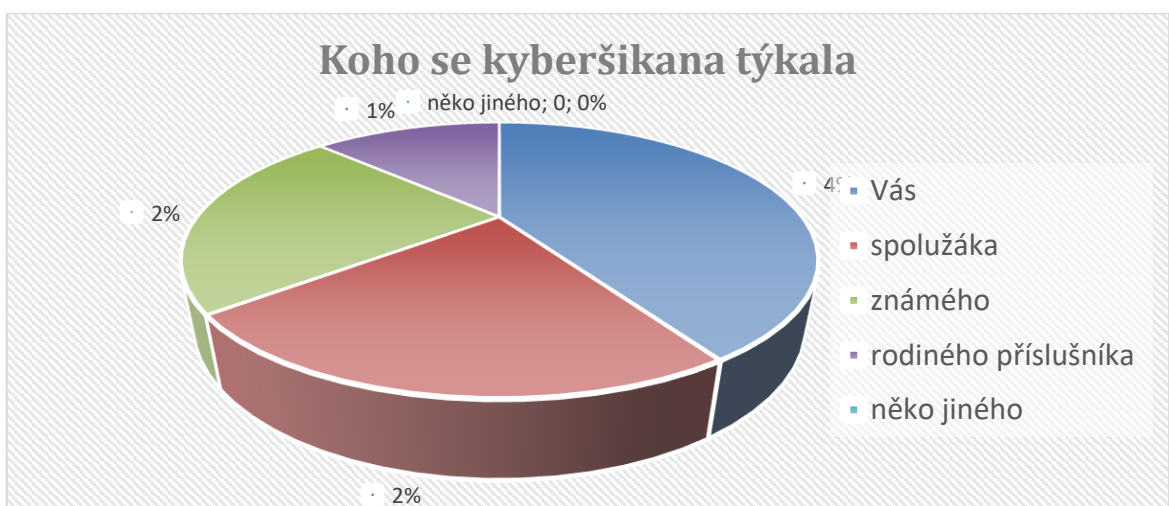
U otázky č. 11 celkem 91 % respondentů uvedli, že se kyberšikanou nesetkali a 9 % se s kyberšikanou setkala.

Obrázek č. 11 - vytvořen autorem

Otázka č.12 - Pokud jste v předchozí otázce odpověděli kladně, uveďte, koho se kyberšikana týkala.

Z dotázaných respondentů se kyberšikan ve 4 % týkala samotného respondenta, ve 2 % spolužáka, ve 2 % známého a v 5 % rodinného příslušníka.

Obrázek č.12 – vytvořen autorem

Otázka č. 13 Zveřejnil/a jste někdy fotky či videa svých kamarádů, spolužáků proti jejich vůli v nějaké kompromitující situaci?

V otázce č. 13 byli respondenti dotazováni, zda zveřejnili fotky či videa svých kamarádů, spolužáků proti jejich vůli v nějaké kompromitující situaci. Celkem 88 % respondentů odpovědělo záporně a 12 % respondentů uvedlo, že ano.

Obrázek č.13 – vytvořeno autorem

Otázka č. 14 – Víte, nebo znáte někoho, kdo byl útočníkem kyberšikany?

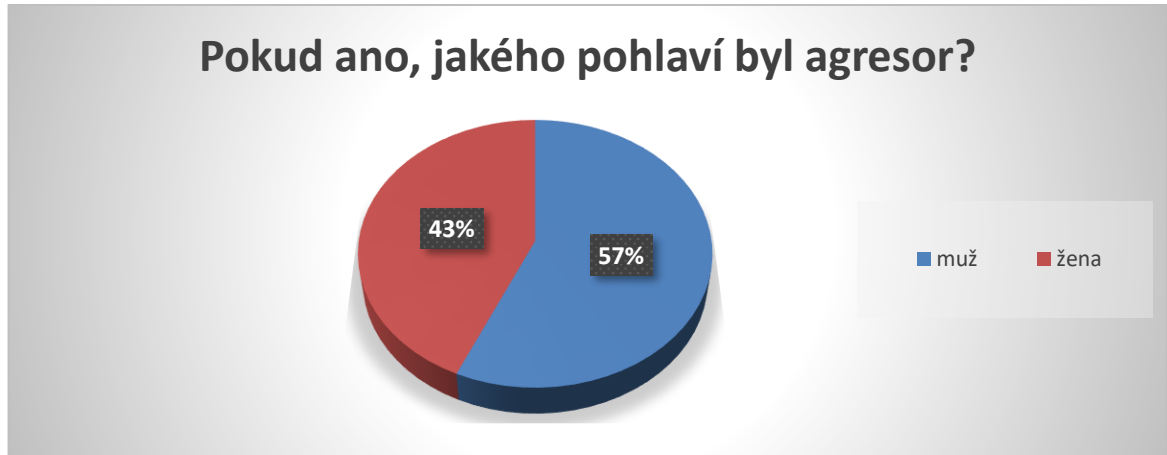
U otázky č. 14 byli respondenti dotazováni, zda znají někoho, kdo byl útočníkem kyberšikany. Z dotázaných studentů celkem 95 % uvedlo, že nezná a 5 % procent uvedlo, že útočníka zná.

Obrázek č.14 – vytvořen autorem

Otázka č.15 – Pokud ano, jakého pohlaví byl agresor?

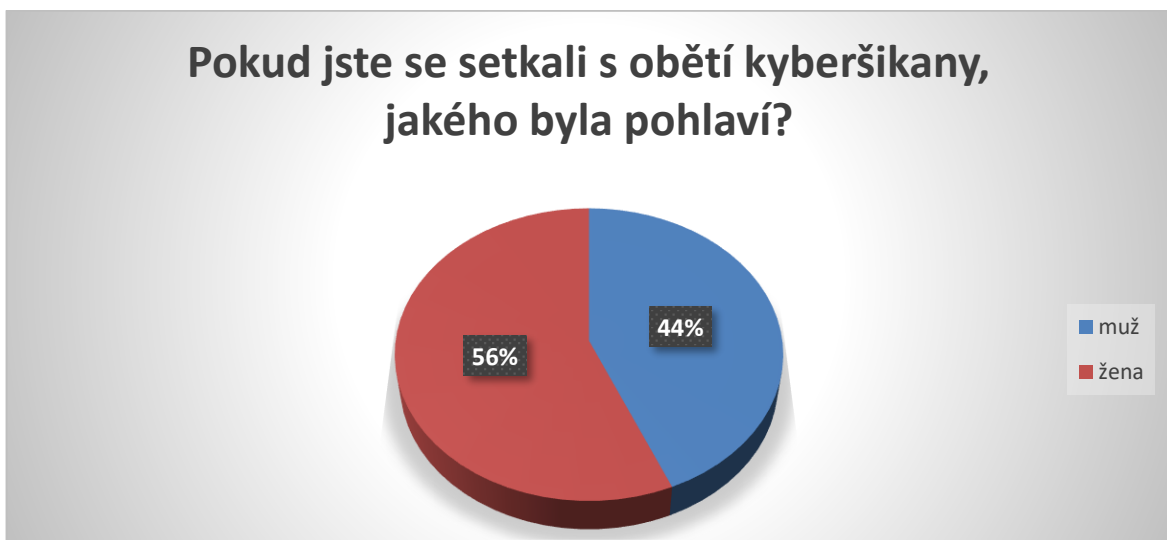
U otázky č. 15 odpovídalo celkem 5 % respondentů, kteří v předešlé otázce uvedli, že znají agresora - jednalo o 13 žen a 17 mužů.

Obrázek č.15 vytvořen autorem

Otázka č. 16 - Pokud jste se setkali s obětí kyberšikany, jakého byla pohlaví?

U otázky č. 15 odpovídalo celkem 9 % respondentů, kteří uvedli, že se setkali s kyberšikanu a znají pohlaví oběti – bylo to 22 žen a 17 mužů, mezi oběťmi tedy převažovaly ženy.

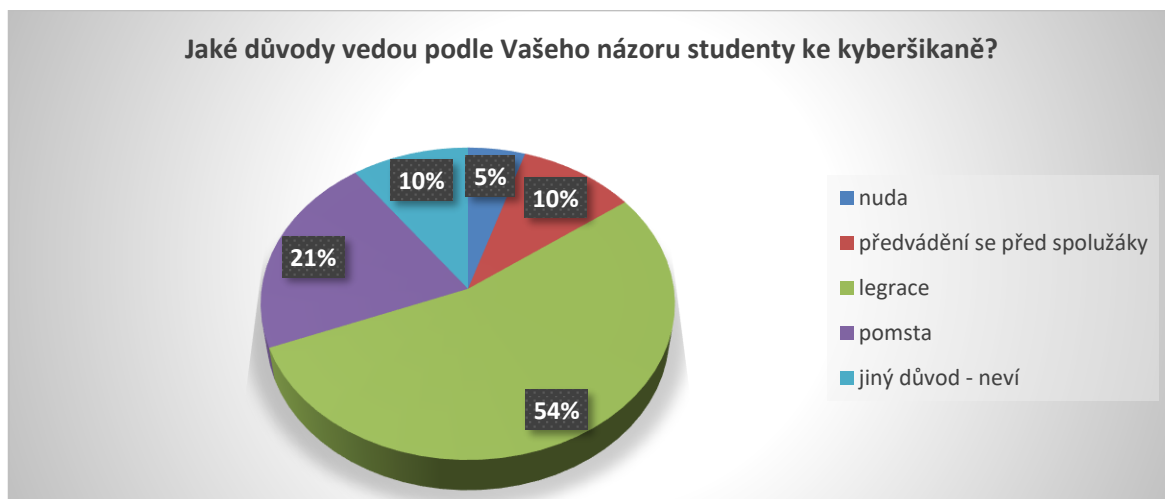

Obrázek č.16 vytvořen autorem

Otázka č. 17 - Jaké důvody vedou podle Vašeho názoru studenty ke kyberšikaně?

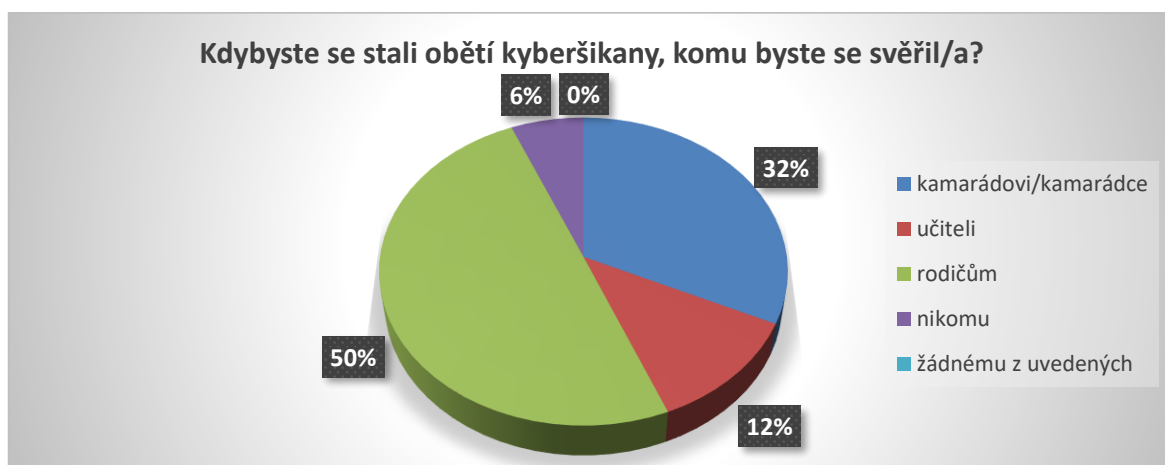
U otázky č. 17 byli respondenti dotazováni, jaké důvody vedou studenty ke kyberšikaně. Z dotázaných celkem 54 % odpovědělo, že se jedná o legraci, 21 % o pomstu, 5 % odpovědělo, že o nudu a 10 % uvedlo jiný důvod – nevím.

Obrázek č.17 - vytvořeno autorem

Otázka č. 18 - Kdybyste se stali obětí kyberšikan, komu byste se svěřil/a?

U otázky č. 18 byli respondenti dotazováni komu by se svěřili, kdyby se stali obětí kyberšikan. Z dotázaných uvedlo celkem 50 % rodičům, 32 % uvedlo kamarádovi/kamarádce, 12 % učiteli, 6 % uvedlo nikomu a 0 % uvedlo žádnému z nich.

Obrázek č. 18 - vytvořen autorem

Otázka č. 19 - Myslíte si, že škola provádí preventivní opatření proti kyberšikaně?

U otázky č. 19 byli respondenti dotázáni, zda si myslí, že škola provádí preventivní opatření proti kyberšikaně. Z dotázaných respondentů odpovědělo 50 % ano , 44 % odpovědělo nevíím a pouze 6 % opovědělo ne.

Obrázek č.19 - vytvořen autorem

Otázka č.20 - O jaká opatření se jedná?

81 % respondentů odpovědělo na tuto otázku, že jde o přednášky, 13 % respondentů odpovědělo, že o film a 6 % dotázaných uvedlo jiné opatření, nebo nevěděli.

Obrázek č.20 - vytvořen autorem

Otázka č. 21 - Jak často se provádí prevence ze strany školy?

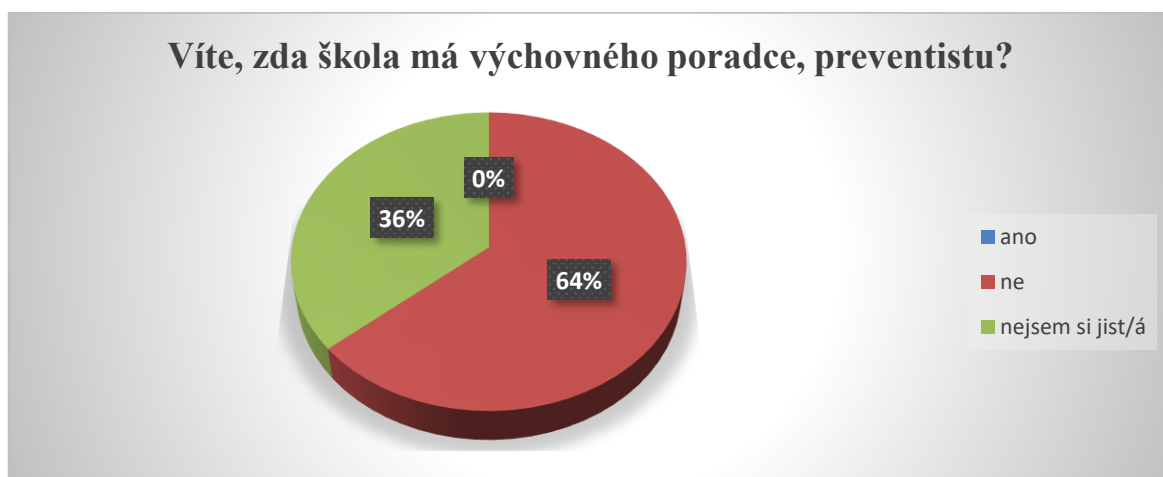
V otázce č. 21 byli respondenti dotázáni, jak často se provádí prevence ze strany školy? Z dotázaných respondentů celkem 83 % opovědělo 1x za rok, 9 % respondentů odpovědělo vlastními slovy nevím, 7 % respondentů opovědělo 1x za pololetí a 1 % respondentů odpovědělo 1x za čtvrtletí.

Obrázek č. 21 - vytvořen autorem

Otázka č.22 - Víte, zda škola má výchovného poradce, preventistu?

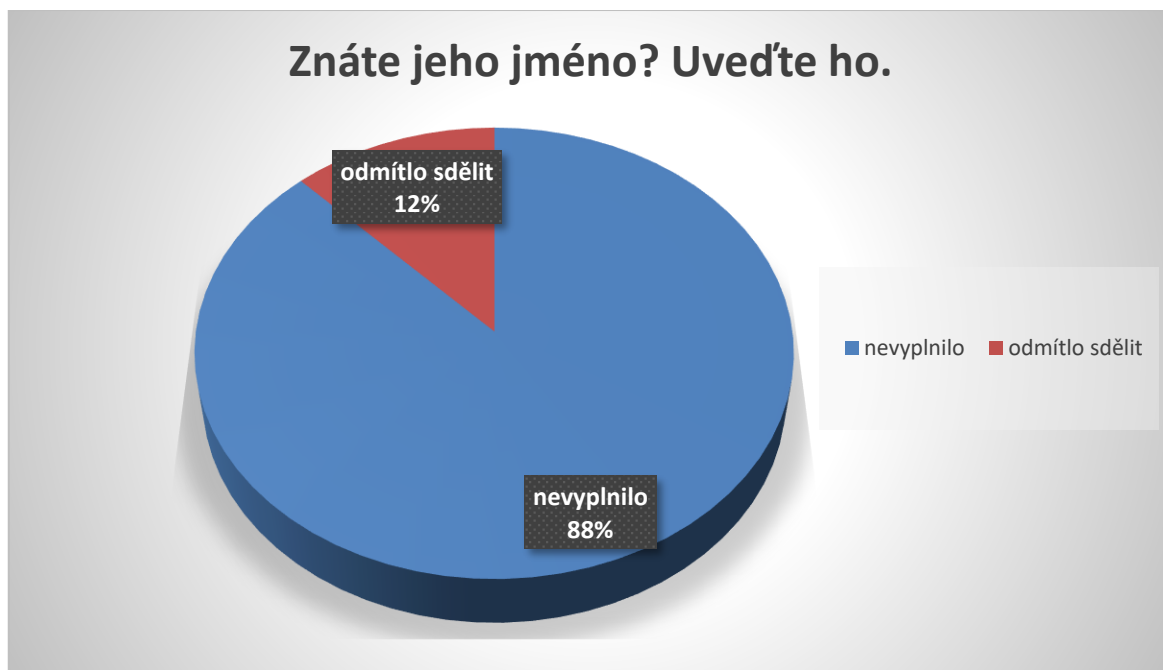
V otázce č. 22 byli respondenti dotázáni, zda znají výchovného poradce nebo preventistu. Z dotázaných studentů celkem 36 % uvedlo, že si nejsou jistí, 64 %, že výchovného poradce nezná a žádný student neodpověděl kladně.

Obrázek č.22 - vytvořen autorem

Otázka č. 23 - Znáte jeho jméno? Uveďte ho.

U otázky č. 23 nevyplnilo jméno preventisty 88 % dotazovaných a 12 % odmítlo jeho jméno sdělit.

Obrázek č.23 - zpracován autorem

5.2 Shrnutí výsledků dotazníkového šetření, vyhodnocení hypotéz

Sběr dat byl proveden v průběhu roku 2021, celkem se dotazníkového šetření zúčastnilo 429 respondentů (60 % mužů a 40 % žen), 1 % patnáctiletých, 20 % šestnáctiletých, 48 % sedmnáctiletých, 20 % osmnáctiletých. Zbývajících 11 % tvořili studentů od 19 let výše. 69 % dotazovaných navštěvuje střední odbornou školu v Praze a 31 % navštěvuje mimopražskou střední odbornou školu.

Celkem 79 % procent dotázaných má možnost denně se připojit k internetu, 20 % uvádí odpověď *většinou ano*, 1 % dotázaných uvedlo *většinou ne* a nikdo z dotázaných nevedl, že by tuto možnost neměl. Respondenti tráví na internetu ve 35 % 3 - 4 hodiny, 34 % 1 - 2 hodiny, 24 % 2 - 3 hodiny, 7 % 4 - 5 hodin, méně než 1 hodinu na internetu tráví 1 % dotázaných, Nikdo nevedl dobu delší než 5 hodin nebo že není na internetu denně.

Další otázky dotazníku byly sestaveny na základě stanovených hypotéz:

H1 Většina dotazovaných žáků používá denně více komunikačních prostředků a aplikací.

H2 Většina dotazovaných žáků se setkala s nějakou formou šikany – buďto jako aktivní účastník, nebo pozorovatel.

H3 Nejčastěji udávaným důvodem pro kyberšikanu je nuda.

H4 Většina dotazovaných žáků je seznámena s preventivními programy školy, zaměřenými na kyberšikanu.

H1 Většina dotazovaných žáků používá denně více komunikačních prostředků a aplikací –

V otázce č.7 byli respondenti dotazováni, jaké používají aplikace: 425 z nich (99 %) používá Facebook, dále společně s touto aplikací 404 (94 %) respondentů používá WhatsApp, 373 (87 %) YouTube, 200 (46 %) Instagram, 130 (30 %) Viber, 62 (14 %) respondentů používá Spotify. U aplikace Telegram, Snapchat a Twiter respondenti uvedli, že tyto aplikace nepoužívají. Pouze 4 (1 %) uvedlo, že uvedené aplikace nevyužívají. Na základě odpovědí byla **hypotéza H1 potvrzena**.

Dalším cílem bylo zjistit, zda respondenti znají své kyberpřátele: 59 % dotázaných odpovědělo kladně, 41 % dotázaných zná jen některé kyberpřátele. Nikdo nevedl, že své kyberpřátele nezná.

Další položky dotazníku byly zaměřeny na zjištění znalostí vázaných k pojmu *kyberšikana*. 59 % respondentů odpovědělo, že tuto problematiku zná částečně a 24 % respondentů uvedlo, že ji zná. 17 % procent respondentů odpovědělo záporně.

U otázky č. 10 měli respondenti popisovat svými slovy pojem *kyberšikana*. Ze 429 responzí muselo být 17 (4 %) vyřazeno jako nesprávných. Dalších 412 (96 %) odpovědí respondentů byli roztrženi dle podobnosti. Celkem 94 respondentů se domnívá, že *kyberšikana* je obtěžování na internetu, 97 respondentů uvádí odpověď *šikana* prostřednictvím internetu a počítače, 64 respondentů útok přes počítač, 17 respondentů – když někdo rozesílá fotky proti jeho vůli, 47 respondentů uvedlo – *šikana* přes počítač a 90 respondentů uvedlo – obtěžování na internetu. S

Druhá hypotéza zjišťuje četnost kontaktu s *kyberšikanou* u daného vzorku: **H2- většina dotazovaných žáků se setkala s nějakou formou šikany – buďto jako aktivní účastník, nebo pozorovatel.** - U otázky č. 11 celkem 91 % respondentů uvedlo, že se s *kyberšikanou* nesetkalo, 9 % se s *kyberšikanou* setkala. Respondenti, kteří uvedli, že se s *kyberšikanou* setkali, byli dále dotazováni, koho se *kyberšikana* týkala. Z odpovědí vyplývá, že se *kyberšikan* ve 4 % týkala samotného respondenta, ve 2 % spolužáka, ve 2 % známého a v 5 % rodinného příslušníka. V daném případě je větší zastoupení odpovědí, kdy se respondenti s *kyberšikanou* nesetkali. Můžeme tedy konstatovat, že **hypotéza H2 byla zamítnuta.**

V otázce č. 13 byli respondenti dotazováni, zda zveřejnili fotky či videa svých kamarádů či spolužáků proti jejich vůli v nějaké kompromitující situaci. Celkem 88 % respondentů odpovědělo *ne* a 12 % respondentů uvedlo, že *ano*. U otázky č. 15 odpovídalo celkem 5 % respondentů, kteří v předešlé otázce uvedli, že znají agresora. Jednalo se o 13 žen a 17 mužů. V případě oběti se jednalo o 22 žen a 17 mužů.

H3 Nejčastěji udávaným důvodem pro *kyberšikanu* je nuda.

V otázce č. 17 byli respondenti dotazováni, jaké důvody vedou studenty ke *kyberšikaně*. 54 % odpovědělo, že je to legrace, 21 % odpovědělo, že je to pomsta, 5 %, že nuda a 10 % uvedlo jiný důvod nebo nevím. Z dotázaných studentů by se 50 % s *šikanou* svěřilo rodičům, 32 % kamarádovi/kamarádce, 12 % učiteli a 6 % nikomu. Z výsledků šetření bylo zjištěno, že v 54 % se respondenti domnívají, že dominujícím motivem pro *kyberšikanu* je legrace. **Hypotéza H3 byla tedy zamítnuta.**

Poslední hypotéza byla zaměřena na preventivní akce školy: **H4: Většina dotazovaných žáků je seznámena s preventivními programy školy, zaměřenými na kyberšikanu.** V otázce č. 19 byli respondenti dotázáni, zda si myslí, že škola provádí preventivní opatření proti kyberšikaně. 50 % odpovědělo kladně, 44 % nevědělo a 6 % opovědělo záporně. V otázce č. 20 respondenti upřesňovali metody prevence školy. Z dotázaných respondentů odpovědělo celkem 81 % přednášky, 13 % respondentů odpovědělo film na toto téma a 6 % dotázaných respondentů odpovědělo jiné opatření – nevím. V otázce č. 21 byli respondenti dotázáni, jak často se provádí prevence ze strany školy? Z dotázaných respondentů celkem 83 % opovědělo 1x za rok, 9 % respondentů odpovědělo vlastními slovy nevím, 7 % respondentů opovědělo 1x za pololetí a 1 % respondentů odpovědělo 1x za čtvrtletí. V otázce č. 22 byli respondenti dotázáni, zda znají výchovného poradce nebo preventistu. Z dotázaných celkem 36 % uvedla, že si není jistá, 64 % dotázaných uvedlo ne a 0 % dotázaných uvedlo ano. U otázky č. 23 byli respondenti dotazováni, zda znají jméno svého výchovného poradce nebo preventisty. Celkem 155 (36 %) respondentů z celkového počtu, kteří v předešlé otázce č. 22 označili odpověď nejsem so jist/a. Celkem 88 jméno preventisty neuvádělo. Položky k hypotéze H4 indikují, že 50 % respondentů s domnívá, že škola provádí preventivní programy a 81 % respondentů uvádí, že preventivním programem jsou většinou přednášky. V tomto případě **hypotéza H4 byla potvrzena.**

Závěr

Můj úmysl objektivně zmapovat povědomí studentů středních škol o kyberšikaně se mi podařilo naplnit. Vycházel jsem z odborné literatury, získané poznatky jsem aplikoval do objektivního šetření formou dotazníku. Získané informace jsem zpracoval a vyvodil z nich výše uvedené. Má práce nabízí další prostor a možnosti k řešení této problematiky.

Seznam použitých zdrojů

1. ČERNÁ, A. a. (2013). Kyberšikana: Průvodce novým fenoménem ISBN 978-80-247-4577-0. Praha.
2. EHLOVÁ, M. (2016). Výchovné poradenství na středních školách v kontextu současnosti. ISBN: 978-90-7395-991-3. Pardubice.
3. Flame war. (15. prosinec 2021). Načteno z https://cs.wikipedia.org/wiki/Flame_war
4. Flaming. (12. Prosinec 2021). Načteno z e-bezpeci.cz: <https://www.e-bezpeci.cz/index.php/rizikove-jevy-spojene-s-online-komunikaci/ceske-temata/38-35>
5. Happy, S. (12. prosinec 2021). e-bezpeci.cz. Načteno z <https://www.e-bezpeci.cz/index.php/temata/kyberikana/87-71>
6. HOLLÁ, K. (2016). Sexting a kyberšikana ISBN 978-80-8153-061-6.
7. JANOUŠOVÁ, P. e. (2016). Psychologie školní šikany ISBN: 978-80-247-2992-3. Praha.
8. KOHOUT, R. (2016). Bezpečnost v online prostředí ISBN 978-80-260-9543-9. Karlovy Vary.
9. KOLÁŘ, M. (2011). Nová cesta k léčbě kyberšikany ISBN 978-80-7367-871-5. Praha.
10. KOLCUN, J. (2013). Druhy a prostředky kyberšikany. Získáno 12. prosinec 2021, z bojovky.info/druhy-a-prostredky-kyberšikany/
11. KOLOUCH, J. (2016). CyberCrime ISBN 978-80-88168-18-8. Praha.
12. KOLOUCH, J., & kol., a. (2019). CyberSecurity ISBN 978-80-88168-34-8.
13. Koncepce boje proti trestné činnosti v oblasti informačních technologií včetně Harmonogramu opatření. (15. prosinec 2021). Načteno z <http://www.mvcr.cz/soubor/koncepce-pdf.aspx>
14. KOPECKÝ, K. (2010). Kybergrooming ISBN: 978-80-254-7573-7.
15. KOPECKÝ, K. (15. Prosinec 2021). Co děti motivuje k tomu, aby páchala kyberšikanu. Načteno z [researchgate.net: https://www.researchgate.net/publication/338854456_Co_deti_motivuje_k_tomu_a_by_pachaly_kybersikanu](https://www.researchgate.net/publication/338854456_Co_deti_motivuje_k_tomu_a_by_pachaly_kybersikanu)
16. KOPECKÝ, K. (12. prosinec 2021). Jak si ověřovat informace na internetu. Načteno z e-bezpeci.cz: <https://www.e-bezpeci.cz/index.php/trocha-teorie/jak-si-overit-informace-na-internetu>

17. KRČMÁŘOVÁ, B. a. (2012). Děti online rizika ISBN: 978-80-904920-3-5. Praha.
18. Kyberšikana v České republice a v zahraničí. . (12. prosinec 2021). Načteno z clanky.rvp.cz: [https://clanky.rvp.cz/clanek/c/Z/22075/kybersikana-v-české-republice-a-v-zahranici.html](https://clanky.rvp.cz/clanek/c/Z/22075/kybersikana-v-ceské-republice-a-v-zahranici.html)
19. Kyberšikanu u žáků nikdy nepodceňujte. Přinášíme rady k prevenci. (15. prosince 2021). Načteno z <https://zapojmevsechny.cz/clanek/detail/kybersikanu-u-zaku-nikdy-nepodcenujte-prinasime-rady-k-prevenci>
20. LÁTAL, L. (2014). Prevence a diagnostika symptomů oběti kyberšikany pro pediatrii. Získáno 12. prosinec 2021, z http://nebudobet.cz/repo/publikace_prevence_a_odhaleni_symptomu_obeti_kyber_sikany.pdf
21. Linka bezpečí. (15. prosinec 2021). Načteno z https://www.linkabezpeci.cz/?gclid=Cj0KCQiA5aWOBhDMARIsAIXLlkCJ_aB85ilNJ_FkMU9IIto239swj8jlQwYF2JR3QCSD1IgKOLHUc-YaAi7KEALw_wcB
22. LOSEKOOT, M., & VYHNÁLKOVÁ, E. (2019). Jak na síť: Ovládněte čtyři principy úspěchu na sociální síti ISBN 978-80-7555-085-0.
23. LOVASOVÁ, L. (2006). Šikana ISBN 80-86991-65-2.
24. MARTÍNEK, Z. (2008). Agrese a agresivita u dětí a mládeže ISBN 80-86956-29-6. Praha.
25. MCCARTHY, E. L., & WELDON-SIVIY, D. (2013). Buď pánem svého prostoru ISBN: 978-80-904248-6-9. Praha.
26. Nebuď obět'. (15. prosinec 2021). Načteno z <http://www.nebudobet.cz/?cat=projekty&id=5>
27. O projektu E-bezpečí. (15. prosinec 2021). Načteno z <https://www.e-bezpeci.cz/index.php/o-projektu/oprojektu>
28. Phishing. (15. prosinec 2021). Načteno z cs.wikipedia.org: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Phishing>
29. Projekt Digidoupě. (15. prosinec 2021). Načteno z <https://www.digidoupe.upol.cz/index.php/o-digidoupeti>
30. ŘÍČAN, P. (1995). Agresivita a šikana mezi dětmi: Jak dát dětem ve škole pocit bezpečí (Sv. ISBN: 80-7178-049-9). Praha.
31. ŘÍČAN, P. (2010). Jak na šikanu ISBN 978-80-247-2991-6. Praha.
32. sitevhrsti.cz. (12. prosinec 2021). Načteno z <https://sitevhrsti.cz/socialni-site/>

33. SZOTKOWSKI, R., & KOPECKÝ, K. (2018). Kyberšikana a další druhy online agrese zaměřené na učitele ISBN 978-80-244-5335-4. Olomouc.
34. ŠVESTKOVÁ, R., & kol. (2019). Kyberšikana. ISBN 978-80-7394-752-1. České Budějovice.
35. TYŠER, J. (2006). Školní metodik prevence: soubor materiálů ISBN: 80-86654-17-6. Most: Hněvín.
36. Učitelé, nesdílejte na školních webech záznamy z online výuky, na kterých dochází k jednoznačné identifikaci dětí. Vystavujete je tak riziku! (15. prosinec 2021). Načteno z <https://www.e-bezpeci.cz/index.php/rodicum-ucitelum-zakum/1859-ucitele-nesdilejte-na-skolnich-webech-zaznamy-z-vyuky-na-kterych-dochazi-k-jednoznacne-identifikaci-deti-vystavujete-je-tak-riziku>
37. usa.kaspersky.com. (12. prosinec 2021). Načteno z <http://usa.kaspersky.com/resource-center/preemptive-safety/cyberbullying-effects>
38. VAŠUTOVÁ, M. (2010). Proměny šikany ve světě nových médií. ISBN: 878-80-7368-858-5. Ostrava.
39. Virtuální exkluze. (12. prosinec 2021). Načteno z e-bezpeci.cz: <https://www.e-bezpeci.cz/index.php/rizikove-jevy-spojene-s-online-komunikaci/kybersikana/1258-kybersikana-online-hry>
40. VYBÍRAL, Z. (2005). Psychologie Komunikace ISBN 80-7178-998-4. Praha.
41. vyhláška č. 116/2016 Sb o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních. (15. prosinec 2021). Načteno z <http://www.nuv.cz/t/vyhlaska-c-72-2005-sb>
42. Webcam trolling. (15. prosinec 2021). Načteno z e-bezpeci.cz: <https://www.e-bezpeci.cz/index.php/trivium-projektu-ebezpeci/71-trivium/1420-co-je-webcam-trolling>
43. Zákon č. 218/2003 Sb. o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů. (nedatováno).
44. Zákon č. 250/2016 Sb. Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich. (nedatováno).
45. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

Seznam grafů

Graf č.1: Pohlaví respondentů.....	41
Graf č.2: Věk respondentů?.....	41
Graf č.3: Kde se nachází Vaše střední škola?.....	42
Graf č.4: Jaké komunikační technologie používáte?	42
Graf č.5: Máte možnost se denně připojit k internetu?	43
Graf č.6: Kolik času trávíte na internetu?.....	43
Graf č.7: Jaké aplikace používáte?	44
Graf č.8: Znáte osobně všechny vaše kyberpřátele?.....	44
Graf č.9: Znáte pojem kyberšikana?.....	45
Graf č.10: Popište pojem kyberšikana svými.....	45
Graf č.11: Zažili jste, nebo setkali jste se s kyberšikanou?..---	46
Graf č.12: Koho se kyberšikana týkala.....	46
Graf č.13: Zveřejnil/a jste někdy fotky či videa svých kamarádů, spolužáků proti jejich vůli v nějaké kompromitující situaci?.....	47
Graf č.14: Víte, nebo znáte někoho, kdo byl útočníkem kyberšikany?.....	47
Graf č.15: Pohlaví agresora?.....	48
Graf č.16: Pohlaví oběti kyberšikany?.....	48
Graf č.17: Jaké důvody vedou podle Vašeho názoru studenty ke kyberšikaně?.....	49
Graf č.18: Kdybyste se stali obětí kyberšikany, komu byste se svěřil/a?	49
Graf č.19: Myslíte si, že škola provádí preventivní opatření proti kyberšikaně?.....	50
Graf č.20: O jaká opatření se jedná?.....	50
Graf č.21: Jak často se provádí prevence ze strany školy?.....	51
Graf č.22: Víte, zda škola má výchovného poradce, preventistu?.....	51
Graf č.23: Znáte jeho jméno? Uveďte ho.....	52

Seznam příloh

Příloha č.1 - dotazník

Dotazník

Dobrý den,

jsem studentem Masarykova ústavu vyšších studií – Českého vysokého učení technického v Praze a dovoluji si Vás oslovit s prosbou o vyplnění anonymního dotazníku za účelem tvorby mé bakalářské práce na téma kyberšikany. Vyplnění dotazníku Vám nezabere více než 5 minut času. Předem Vám děkuji za ochotu.

1. Jste:

- a) žena
- b) muž

2. Kolik je Vám let?

- a) 15
- b) 16
- c) 17
- d) 18
- e) 19 a více

3. Kde se nachází Vaše střední škola?

- a) v Praze
- b) mimo Prahu

4. Jaké komunikační technologie používáte?

- a) digitální kamera
- b) webkamera
- c) mobilní telefon
- d) digitální fotoaparát
- e) stolní počítač
- f) notebook
- g) tablet
- h) smartphone
- i) žádné z uvedených

5. Máte možnost se denně připojit k internetu?

- a) ano
- b) většinou ano
- c) většinou ne
- d) ne

6. Kolik času trávíte na internetu?

- a) nejsem denně na internetu
- b) méně než 1 hodinu
- c) 1-2 hodiny
- d) 2-3 hodiny
- e) 3-4 hodiny
- f) 4-5 hodin
- g) déle než 5 hodin, uveďte.....

7. Jaké aplikace používáte?

- a) YouTube
- b) Spotify
- c) Instagram
- d) Twitter
- e) Snapchat
- f) WhatsApp
- g) Viber
- h) Telegram
- i) Facebook
- j) Nevyžívám

8. Znáte osobně všechny vaše kyberpřátele?

- a) ano
- b) ne
- c) jen některé

9. Znáte pojem kyberšikana?

- a) ano
- b) částečně
- c) ne

10. Pokud jste v předchozí otázce odpověděli kladně, popište pojem kyberšikana svými slovy.

.....
.....
.....

11. Zažili jste, nebo setkali jste se s kyberšikanou?

- a) ano
- b) ne

12. Pokud jste v předchozí otázce odpověděli kladně, uveďte, koho se kyberšikana týkala.
- známého
  - rodinného příslušníka
  - spolužáka
  - učitele
  - Vás
  - někoho jiného – uveďte. koho.....
13. Zveřejnil/a jste někdy fotky či videa svých kamarádů, spolužáků proti jejich vůli v nějaké kompromitující situaci?
- ano
  - ne
14. Víte, nebo znáte někoho, kdo byl útočníkem kyberšikany?
- ano
  - ne
15. Pokud ano, jakého pohlaví byl agresor?
- muž
  - žena
16. Pokud jste se setkali s obětí kyberšikany, jakého byla pohlaví?
- muž
  - žena
17. Jaké důvody vedou podle Vašeho názoru studenty ke kyberšikaně?
- nuda
  - předvádění se před spolužáky
  - legrace
  - pomsta
  - jiný důvod – jaký.....
18. Kdybyste se stali obětí kyberšikany, komu byste se svěřil/a?
- kamarádovi/kamarádce
  - učiteli
  - rodičům
  - nikomu
  - žádnému z uvedených. Napište komu .....
19. Myslíte si, že škola provádí preventivní opatření proti kyberšikaně?
- ano
  - ne
  - nevím
20. O jaká opatření se jedná?
- přednášky
  - filmy na toto téma
  - jiné opatření – jaké

21. Jak často se provádí prevence ze strany školy?

- a) 1x za čtvrtletí
- b) 1x za pololetí
- c) 1x za rok
- d) uveďte vlastní .....

22. Víte, zda škola má výchovného poradce, preventistu?

- a) ano
- b) ne
- c) nejsem si jist/á

23. Znáte jeho jméno? Uveďte ho.

.....

Evidence výpůjček

Prohlášení:

Dávám svolení k půjčování této bakalářské práce. Uživatel potvrzuje svým podpisem, že bude tuto práci citovat v seznamu použité literatury.

Jméno a příjmení: Tomáš Hrádek

V Praze dne 15.12.2021

Podpis:

Jméno	Oddělení/ pracoviště	Datum	Podpis